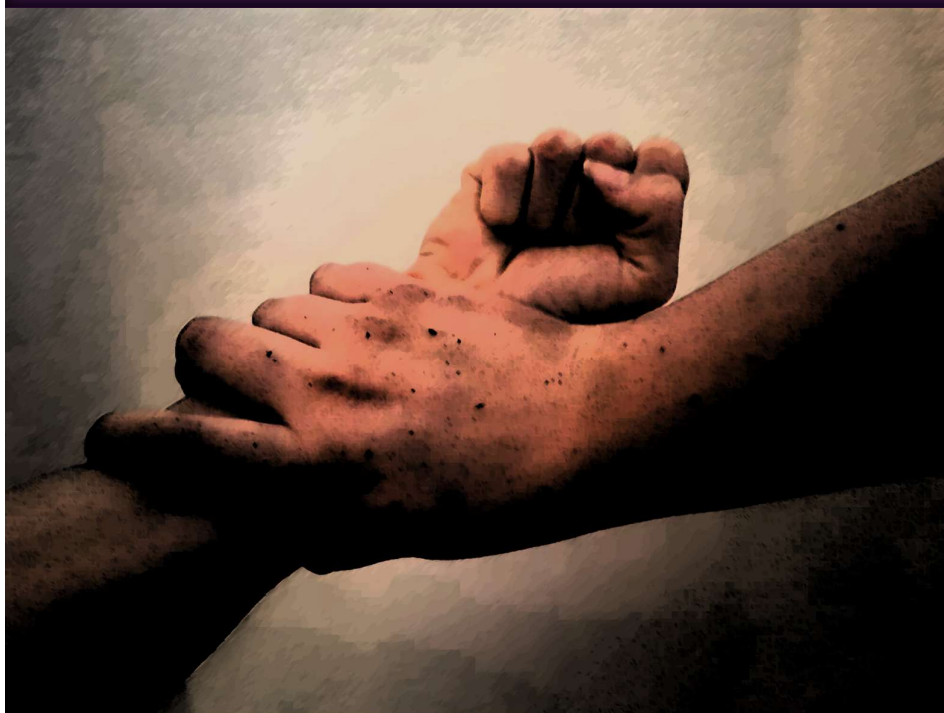

AALBORG UNIVERSITET

Kan partnervold være kønsneutral?

En teoretisk undersøgelse af kønsparadigmets indvirkning for forståelsen af partnervold

Anette Thisgaard Oleson
Studienummer: 20134292

Vejleder: Eva Gemzøe Mikkelsen

Speciale, 10. semester
Psykologi

31.05.2018

Antal tegn + blanke: 129.864
Svarende til 54,11 sider

Abstract

The aim of this master thesis is to investigate the relationship between the gender paradigm and intimate partner violence.

This leads to the following thesis statement:

In what way does the gender paradigm effect the understanding of intimate partner violence and the research of this phenomenon?

This master thesis is theoretical, which means that I account for the two main perspectives in the partner violence research: The feministic perspective and the family violence perspective. They have a different ontological and epistemological basis for their research, which results in them having different definitions of violence, whereas a disagreement in how the context of partner violence should affect the definition and understanding hereof emerge. According to the family violence perspectives the motivation and consequences should not affect the definition of partner violence. They focus on men and women's aggression and argue that even if victims were not harmed or violated by the action it should still be defined as a violent act based on the intention behind the action. On the other hand, the feministic perspective argue that partner violence should be defined by the motivation and consequences. This results in a disagreement in the gender symmetry of partner violence. The family violence perspective argues that gender symmetry exists, and the feministic perspective argue that gender symmetry doesn't exist. According to the feministic perspective partner violence is gender based where men are the primary perpetrators and women are the primary victims. This understanding of partner violence is called the gender paradigm.

Furthermore, this gender paradigm is also present in the cultural understanding of partner violence. This is seen in different studies, which shows that women are more likely to see themselves as the victim of partner violence. Men do not feel threatened by the female physical violence, whereas they are less affected by it. At the same time men who are the victims of partner violence are often shameful of their situation because of the gender paradigm. They fear that people will not believe them if they tell anyone that they are the victims of partner violence.

This understanding of partner violence can affect the studies of prevalence of partner violence because men who experience physical violence from women are less likely

to report the incidents. This means that gender paradigm effect results of the studies of partner violence.

In the end of the master thesis a difference perspective of partner violence is presented. Instead of looking at either the perpetrator or the victim they focus on the dynamic between the couple. They argue that by looking at the dynamic you will get a much more nuanced understanding of the phenomenon partner violence.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Litteratursøgning	2
1.3 Specialets videnskabsteoretiske ståsted	3
1.4 Disposition for specialet	4
2. Historiske baggrund for diskussion om partnervold	5
3. Teoretisk gennemgang	8
3.1 Aggression	8
3.2 Vold	10
3.2.1 Per Isdals voldsteori	11
3.2.2 Fysisk vold	11
3.2.3 Psykisk vold	12
3.2.4 Seksuel vold	13
3.2.5 Materiel vold	13
3.2.6 Latent vold	13
3.2.7 Økonomisk vold	14
3.3 Partnervold	14
3.3.1 De psykologiske teorier om partnervold	14
3.3.2 Michael Johnsons typologi	17
3.3.1.1 Intimate Terrorism	19
3.3.1.2 Violent Resistance	19
3.3.1.3 Situational Couple Violence	19
3.3.1.4 Mutual Violent Resistance	20
3.4 Sammenfatning	20
4. Prævalensen af partnervold	22
4.1 Prævalens af partnervold i Danmark	22
4.1.1 SUSY – beskrivelse af undersøgelserne	22
4.1.2 Resultaterne af SUSY undersøgelserne	23
4.1.3 Kæresteundersøgelsen – beskrivelse af undersøgelserne	24
4.1.4 Resultaterne fra kæresteundersøgelsens	24
4.1.5 Mørketal	25
4.1.6 Sammenfatning	26
4.2 Prævalens af partnervold i andre nordiske lande	26
4.3 Den europæiske tilgang til partnervold	28

4.4 Sammenfatning	29
5. Kønsparadigmet	30
5.1 Beskrivelse af kønsparadigmet	30
5.2 Kønsparadigmets påvirkning af forståelsen af partnervold	32
5.2.1 Unges forståelse af partnervold.....	32
5.2.2 Nationale og internationale studier	34
5.3 Kønsparadigmet i forskningen	36
5.3.1 Det ontologiske og epistemologiske mellemrum.....	37
5.3.2 Den paradigmatiske forskel	39
5.3.3 Kontroversens diskurs.....	39
5.4 Sammenfatning	40
6. Diskussion	41
6.1 Symmetri i konsekvens	42
6.2 Symmetri i voldshandlinger og motivation.....	44
6.2.1 Kønsforskelle i voldsformer og aggression.....	44
6.2.2 Prævalensproblemet ved psykisk vold	46
6.2.3 Motivation for vold	47
6.4 Indbyrdes vold	49
7. Konklusion.....	50
8. Andre perspektiver	52
8.1 Perspektiver for forskning.....	52
8.2 Perspektiver for praksis.....	53
9. Referenceliste.....	55

1. Indledning

Rigtige mænd slår ikke kvinder! Denne sætning er blevet gentaget tusinde gange og kan ses plastret over de sociale medier. Men slår rigtige kvinder mænd? Dette spørgsmål har jeg aldrig hørt nogle stille. Partnervold ses oftest synonymt med mænds vold mod kvinder, men kan mænd også være ofre for partnervold? Ifølge de nyeste tal estimeres det, at der er ca. 30.000 kvinder og 10.000 mænd i den danske befolkning, der årligt bliver udsat for fysisk vold af deres partner (Helweg-Larsen, 2012, p. 14). Alligevel bliver der sjældent snakket om de mandlige voldsofre.

Denne diskussion om mænd og kvinders vold kan også ses i medierne. Da en ny rapport af ligestillingsministeriet udformet af Ask Elklit og Sarah Bøgelund Dokkedahl fra Syddansk Universitet omhandlende indbyrdes partnervold udgives, bliver den hurtigt opfanget af medierne, hvor der bliver lavet adskillige overskrifter om, hvordan kvinder er mere voldelige end mænd. Disse artikler og overskrifter møder stærkt kritik fra flere sider, hvor der argumenteres for, at denne konklusion er misvisende. Der er stor uenighed imellem eksperterne på området, om hvordan partnervold skal forstås og diskussionen kan ofte ende i mudderkastning, hvor den ene part beskylder den anden part for at være uvidenskabelig.

Samtidig har jeg igennem min specialeproces oplevet flere venner, familiemedlemmer, kollegaer og andre nysgerrige mennesker har spurgt, hvad mit speciale omhandler, hvortil jeg har seret, at det omhandler partnervold og hvordan mænd og kvinder kan være udsat for vold. Den generelle reaktion på dette har været: ”*Spændende! Men kan mænd være udsat for vold?*”. Derudover portrætteres den voldsudsatte mand oftest som lille og svag. Dette viser mig, at der kan være en kulturel forståelse af, at mænd er udøver af partnervold, hvor kvinden er ofret.

Denne umiddelbare forståelse af, at mænd er udøverne af partnervold og kvinderne er ofrene, kalder forskere inden for feltet for kønsparadigmet (Dutton, 2010, p. 5f). Dette paradigme vil blive udgangspunktet for dette speciale.

1.1 Problemformulering

Det er med udgangspunkt i den overstående undring, at jeg opstiller og ønsker at undersøge følgende problemstilling:

Hvordan påvirker kønsparadigmet forståelsen af partnervold og undersøgelser af dette fænomen?

1.2 Litteratursøgning

Dette afsnit omhandler hvordan litteraturen til dette speciale er fundet og udvalgt.

I starten af min søgningsproces søger jeg bredt på emnet partnervold for at få en fornemmelse for hvilken viden, der er på området. Jeg søger blandt andet (bl.a) på forskningsdatabasen.dk, hvor jeg finder den nyeste danske forskning indenfor området samt de nyeste danske rapporter.

Da der ikke eksisterer meget nyt dansk forskning omkring partnervold, vælger jeg derfor at søge på engelsk forskning i stedet. Her bruger jeg primært databaserne PsychINFO og aub.dk. PsykINFO er anvendt, da denne database er rettet mod litteratur indenfor det psykologiske felt, men samtidig for ikke at begrænse søgningen bliver databasen aub.dk også anvendt, da denne ikke er begrænset til psykologiske studier. Her har jeg søgt på peer-reviewed artikler udgivet indenfor de sidste 10 år for at få den nyeste forskning indenfor området.

Udover denne litteratursøgning har jeg også været i kontakt med flere eksperter på området. Efter have læst rapporten om indbyrdes vold samt kritikken heraf, har jeg været i kontakt over mail og/eller telefon med flere af de involverede for at høre deres perspektiver på debatten. Samtidig har jeg efterspurgt deres anbefalinger til litteratur og forskning, som de finder det mest relevant for mig at læse. Derudover er der i øjeblikket ved at blive udarbejdet et projekt bevilliget af Ligestillingsafdelingen omhandlende mænd udsat for partnervold. Selvom denne rapport først er færdig ved udgangen af 2018, har jeg været i kontakt med nogle af de involverede, som har sendt mig deres foreløbige litteraturliste.

Jeg har på baggrund af min litteratursøgning og anbefalinger udvalgt den litteratur og forskning, der findes mest relevant til beserelsen af specialets problemstilling. Da

specialets interesseområder omhandler kønsparadigmets påvirkning af forskningen og forståelsen af partnervold, bliver der kun fokuseret på heteroseksuelle parforhold. Derudover anvendes der kun forskning foretaget i den vestlige kultur. Det er også vigtigt at pointere, at dette speciale fokusere primært på selve diskussionen omkring køn og partnervold, hvilket gør, at selvom der præsenteres teorier, der beskriver forskellige perspektiver for forklaring af forekomsten af voldelig adfærd, bliver disse ikke beskrevet dybdegående, da disse bruges som en eksemplificering af, at der eksisterer mange forskellige teorier på baggrund for dette fænomen. Samtidig bliver konsekvenserne i forhold til udsættelsen af partnervold heller ikke beskrevet i dybden, da dette bruges i referencen til de forskellige perspektivers forståelse af dette.

Igennem specialet vil der blive brugt *udøver* om personen, der udøver den voldelige adfærd og *udsatte* eller *offer* om personen, der bliver udsat for den voldelige adfærd.

1.3 Specialets videnskabsteoretiske ståsted

Dette afsnit omhandler dette speciales videnskabsteoretiske ståsted, da det som beskrevet er vigtigt at forholde sig reflektivt til sit eget ståsted for at undgå en ureflekteret og ukritisk tilgang til undersøgelsen.

Hvor videnskaben udforsker og undersøger virkeligheden, udforsker og undersøger videnskabsteorien videnskaben selv (Jacobsen et al., 2013, p. 13f). Dette er vigtigt, da visse videnskabsteoretiske positioner har indirekte meninger om, hvordan forskning skal udføres, og hvis forskeren ikke selv er opmærksom på dette, kan det give et ukritisk og ureflekteret perspektiv på teorien. Forskere har ikke kun et ønske om at udføre forskning, men også at forstå på et reflekteret plan, hvordan de foretager denne forskning og hvordan dette kan påvirke resultaterne (Ibid., p. 24f).

Da dette speciale er teoretisk, bliver undersøgelsen foretaget igennem fortolkning af teorier og tekster, hvilket gør, at specialet ligger inden for den videnskabsteoretiske position hermeneutik. Hermeneutik bliver i almindelighed opfattet som en fortolkningskunst, da dette bl.a. indebærer at fortolke tekster eller andre meningsfulde enheder (Jacobsen et.al., 2013, p. 28; Berg-Sørensen, 2013, p. 218f; Christensen, 2014, p. 168). Mennesket ses her som "et fortolkende væsen", hvilket betyder at forståelse og fortolkning er en grundlæggende del i det at være menneske (Berg-Sørensen, 2013, p. 220). En grundlæggende tanke hos hermeneutikken er, at alle mennesker har forforståelser i forhold til alle sociale sammenhænge, da individet ikke går upåvirket rundt i

deres liv, men derimod har tidligere erfaringer med disse fænomener, der har skabt de nuværende forforståelser. Dette er vigtigt at have for øje, hver gang man står overfor et fænomen, da der til tider er brug for en revidering af ens forforståelse. Alle mennesker har fordomme, hvilket i sig selv ikke er forkert, så længe disse bliver sat i spil og der vises åbenhed og selvreflektion i fortolkningsproces. Hele denne proces med forfortolkninger og eventuelle (evt.) revideringer af denne forfortolkning, bliver kaldt for den *hermeneutiske cirkel*. Denne cirkel er kun en ond cirkel, hvis den ikke bliver udfordret, men i stedet brugt til at bekræfte fordommene (Berg-Sørensen, 2013 p. 222f; Christensen, 2014, p. 169). Det gode ved det hermeneutiske perspektiv er, at det er muligt at komme tæt på den sociale virkelighed, der studeres, da der tages udgangspunkt i personers egne forståelser og fortolkninger (Berg-Sørensen, 2013 p. 216).

Som beskrevet har jeg før specialets start haft en viden omkring debatten om køn og partnervold. Det er derved vigtigt at igennem min bearbejdning af specialet, at jeg er klar over min egen forforståelser og bruger denne undersøgelse til at udfordre mine egne forståelser om fænomenet.

1.4 Disposition for specialet

Dette afsnit vil omhandle en disposition over projektet. Afsnittet har til formål at give en illustration og beskrivelse af, hvordan dette speciale er opbygget og struktureret. Der vil hermed forekomme en kort kronologisk gennemgang af og introduktion af de kapitler og afsnit, der er i specialet.

Det første kapitel i specialet er indledningen, hvor der beskrives mine tanker omkring emnet forud for specialet samt hvordan diskussionen om sammenhængen imellem partnervold og partnervold ses i de danske medier. Dette leder over i specialets problemstilling, hvorfor afsnittet litteratursøgningen forekommer. Derefter kommer dette afsnit, hvor specialets opbygning beskrives.

Det andet kapitel beskriver den historiske baggrund for fænomenet partnervold, da dette er vigtigt for at få en dybdegående forståelse af fænomenet.

Det tredje kapitel er teoretiske gennemgang af udvalgte teorier omhandlende aggression, vold og partnervold. Her bliver primært fokuseret på voldsforsker Per Isdals voldsteori og hans inddeling af voldstyper og sociolog Michael Johnsons typologi.

Det fjerde kapitel omhandler prævalensen af partnervold. Her bliver der først fokuseret på prævalensen af partnervold i Danmark, derefter bliver der fokuseret på nordiske forekomststudier af partnervold og til sidst beskrives den europæiske tilgang til partnervold.

Det femte kapitel beskriver kønsparadigmet. Dette kapitel starter ud med en beskrivelse af kønsparadigmet, hvorefter der bliver fokuseret på henholdsvis (hhv.) kønsparadigmets påvirkning af den kulturelle forståelse og videnskabelige tænkning af fænomenet partnervold. Herunder bliver kontroversen om kønssymmetri og -asymmetri også beskrevet.

Det sjette kapitel er specialets diskussion. Her kønsparadigmets påvirkning af den kulturelle forståelse og videnskabelige tænkning diskuteres i forhold til de udvalgte teorier beskrevet i kapitel tre. Dette sjette kapitel afslutter med et nyt perspektiv på partnervold.

Det syvende kapitel er konklusionen, hvor de vigtigste pointer i specialet bliver opsamlet og specialets problemstilling bliver baseret.

Det ottende og afsluttende kapitel beskriver forslag til nye perspektiver indenfor forskningen af partnervold og i praksis.

2. Historiske baggrund for diskussion om partnervold

Dette kapitel kommer til at omhandle den historiske baggrund for forståelsen af partnervold og hvilke tiltag, der er gjort på området. For at kunne forstå et fænomen i dybden er det vigtigt at have forståelse af, hvordan dette er blevet belyst igennem tiden. Opmærksomheden for partnervold starter i 1970'erne, hvor feministiske kvindebevægelser sætter fokus på kvinder, der bliver udsat for vold af deres mænd (Miller, Vandome & McBrewster, 2009, p. 84). Derfor er det vigtigt i dette kapitel også at kigge på feminismen og dens påvirkning af debatten.

Det kan være svært at definere feminisme, da den i dag har flere retninger og betydninger. Oprindeligt har feminismens opgave været at fremhæve kvindernes samfundsmæssige betydning og har det mål at afskaffe diskriminering og undertrykkelse af kvinder samt bekæmpe patriarken (Riberholt, Den Store Danske, 2016). Begrebet feminisme fremgik for første gang i Frankrig i 1880, i Storbritannien i 1890 og i USA i 1910 og kan herfra deles ind i tre bølger (Miller, Vandome & McBrewster, 2009, p.

14f; Fenger-Grøndahl, 2017, p. 3). Den første bølge referer til perioden fra det nittende århundrede til det tidlige tyvende århundrede. Her er fokus primært på kvinders valgret. Den anden bølge refererer til perioden fra 1960'erne til slutningen af 1980'erne. Her arbejder feministerne imod de uligheder, der er i kulturen og loven. Den sidste og tredje bølge starter i det tidlige 1990. Denne bølge fokuserer på alle de fejl, der har været ved den anden bølge og er også en respons på de modsatrettede reaktioner på de bevægelser og initiativer fra den anden bølge (Miller, Vandome & McBrewster, 2009, p. 15f).

Historien om feminismen er historien om feministiske bevægelser. I USA er en af de bevægelser, som udsprang af den anden bølge, "Women's liberation Movement", som har til hovedmål at frigøre kvinderne (Miller, Vandome & McBrewster, 2009, pp. 5f, 14, 32f). De danske feminister bliver inspireret af det internationale kvindeoprør og inspireret af og en del af Women's liberation Movement, bliver feminismebevægelsen Rødstrømperne startet i Danmark i foråret i 1970. Denne bevægelse udspringer fra strømningen af mere radikale feminister og de tager navnet efter den amerikanske "New York Redstockings" (Villaume, 2005, p. 67f; Fenger-Grøndahl, 2017, p. 10). Udover disse mere radikale feministiske grupper eksisterer der også mere traditionelle og moderate grupper, såsom Dansk Kvindesamfund. Generelt spreder princippet med kvindegrupper sig igennem 1970'erne og 1980'erne, hvilket gjorde at der begynder at skyde et netværk af kvindehuse og kvindegrupper op. I starten af 1980'erne bliver der etableret flere krisecentre for voldsramte kvinder, hvor den mest kendte og indflydelsesrige er Grevinde Danners Stiftelse i København. Denne spiller en vigtig rolle for at få hidtil tabubelagte emner frem i offentligheden som partnervold (Villaume, 2005, p. 69f).

Førhen har partnervold været anset for et privatanliggende, men grundet øget viden om området og omfanget af partnervold, bliver det nu anset som et samfundsmæssigt og offentligt anliggende. I dag eksisterer der ca. 40 krisecentre og kommunerne er i stigende grad involveret i driften af disse. Dette kan bl.a. ses ved at regeringen i 2000 nedsatte en tværministeriel arbejdsgruppe, der anbefaler, at der skal udarbejdes en national handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og året efter bliver den første nationale handlingsplan på området offentliggjort (Tværministerielle arbejdsgruppe, 2001, pp. 4, 7, 9; Ligestillingsafdelingen, 2008, p. 5; Fenger-Grøndahl, 2017, p. 25f).

Siden der første gang er blevet sat fokus på området og den første handlingsplan er blevet offentliggjort, er der sket en ændring i betegnelserne for partnervold i Skandinavien. Bl.a. beskriver Wenche Jonassen, hvordan der i Norge er sket en udvikling i forståelsen af partnervold og de betegnelser, der bliver brugt i regeringens handlingsplaner (Jonassen, 2013, p. 47). Hvor den første handlingsplan i Norge bliver udstedt i 1983 under betegnelsen ”Kvinnemishandling”, ændrer det sig i 2000-2003 til ”Vold mod kvinder” og fra 2004 til i dag beskrives det som ”Vold i nære relationer”. Denne ændring begrundes ved, at flere studier både norske og internationale viser, at kvinder også kan udøve vold i relationer, hvorfor den norske regering ønskede at nuancere billedet af partnervold (Ibid., p. 47f).

Denne ændring kan også ses i Danmark. Fra den første danske handlingsplaner kun omhandler kvindelige ofre og mænd som udøvere, har betegnelsen ændret sig fra ”Vold mod kvinder” til ”Vold i nære relationer”. Dette kan ses i handlingsplanen fra 2010, hvor der nu er inkluderet mandlige ofre (Regeringen, 2010, p. 7). Denne ændring beskrives eller forklares ikke, men det kan tænkes, at der ligger samme argumentationsgrundlag som i Norge.

Dog beskriver Jonassen, hvordan den norske krisecenterbevægelse er uenig i denne betegnelse, da de mener, at der bør være et begrebsbrug, der er afdækker kønsretningen på volden. De mener, at brugen af ”Vold i nære relationer” er misvisende, da det ifølge dem er mest kvinder, der bliver udsat for vold med manden som voldsudøver (Jonassen, 2013, p. 47).

Samtidig med at der har været kritik af denne kønsneutrale tilgang, så har mandebevægelser sat fokus på de mandlige ofre og i dag eksisterer der to krisecentre for mænd og otte mandecentre i Danmark. Det første mandekrisecenter åbner i Horsens i 1988 og er i starten udelukkende et rådgivningscenter, men får i 1990 mulighed for at huse 4 beboere (Miller, Vandome & McBrewster, 2009, p. 84; Paugborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 27). Disse centre er til for at støtte mænd i krise, men er ikke direkte målrettet mod voldsramte mænd. Her påpeger flere af centrene, at det er et problem med ligestillingen i Danmark, da mænd ikke har mulighed for at få hjælp på lige fod med kvinder. Derudover er kommunerne ikke på samme måde forpligtet til at støtte disse mandekrisecentre på samme måde, som de er forpligtet ved kvindecentre (Paugborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 25f). Flere mandekrisecentre ønsker derfor en lovændring.

Dog er det vigtigt her at være opmærksom på, at kvinde- og mandekrisecentre er forskellige på den måde, at forudsætningen for at få hjælp på et kvindekrisecenter er, at kvinden skal have været udsat for en eller anden form for vold i en nær relation. Dette er ikke gældende for mandekrisecentrene, da de som beskrevet ikke er målrettet mod voldsramte mænd (Ibid.)

3. Teoretisk gennemgang

Dette kapitel omhandler forskellige psykologiske teorier om vold. Forskerne indenfor partnervold skelner imellem tre aspekter: motivationen, selve voldshandlingen og konsekvenser for ofrene af vold (Winstok, 2013b, p. 400). Da dette speciale bl.a. omhandler de diskussioner samt kontroverser inden for dette felt grundet kønsparadigmet, så vil der i dette kapitel kun blive fokuseret på teorier omhandlende motivationen for voldelig adfærd og selve voldshandlingerne, da det er indenfor disse aspekter, den største uenighed kan ses. Som beskrevet bliver konsekvenserne i forhold til udsættelsen af partnervold ikke beskrevet i dybden (Ibid., p. 400f). I dette kapitel vil der først blive fokuseret på aggression, derefter på generelle definitioner på vold, hvorefter fænomenet partnervold defineres. I afsnittet om aggression vil der primært blive fokuseret på forskellige definitioner, forståelser samt inddelinger af fænomenet. Dette er gjort med forbehold for at dette emne favner bredt og derfor er visse teorier, der findes relevante for specialet, blevet udvalgt. Aggression er vigtigt at forstå for at kunne forstå vold, da alle voldelige handlinger er bundet i aggression (Stangor, 2014, p. 424). I voldstykket vil der primært blive fokuseret på WHO og den norske voldsforsker Per Isdal's definitioner af vold. I partnervoldsstykket omhandler de forskellige psykologiske teorier om partnervold samt amerikanske sociolog Michael Johnson teori om forskellige former for partnervold.

3.1 Aggression

Den Store Danske definerer aggression som ”... *adfærd med det mål at true eller skade først og fremmest medlemmer af egen art og dernæst medlemmer af andre arter eller ting*” (Redaktionen, Den Store Danske, 2017). Derudover beskriver de fænomenet aggression som et af de mest kontroversielle emner i psykologien grundet dette fænomen indbefatter flere vanskelige spørgsmål, såsom hvordan aggression forklares (Ibid.). Derudover er der generel uenighed om, hvorvidt mænd og kvinder er lige aggressive. Visse studier viser, at mænd er de mest aggressive, hvorimod andre viser, at kvinder

og mænd er lige aggressive (Lippa, 2002, p. 15f). John Archer har undersøgt kønsforskelle i fysisk aggression i heteroseksuelle parforhold ved et meta-analytisk review (Archer, 2000, p. 651). Her finder han, at hvis der måles på de specifikke handlinger, er kvinder mere fysisk aggressive end mænd, hvorimod hvis der måles på fysiske konsekvenser af aggressionen, så er mænd mest tilbøjelige til at have skadet deres partner (Ibid., p. 664). Der argumenteres dog for, at der er minimale kønsforskelle i forekomsten af aggression, men situationelle faktorer påvirker kønnene forskelligt. Mænd reagerer i højere grad på provokation eller stressede situationer med aggression, hvorimod kvinder i højere grad søger hjælp og støtte hos deres sociale netværk (Lippa, 2002, pp. 15f, 28, 13f).

En måde hvorpå aggression forstås og forklares er ved at kategorisere dette i forskellige typer (Bushman & Anderson, 2001, p. 273; Giudice, 2015, p. 753; Stangor, 2014, p. 424). Der vil derfor i det nedenstående blive fokuseret på to af de mest anvendte kategoriseringer af fænomenet aggression.

En måde at kategorisere aggression på er at fokusere på motivationen bag aggressionen. Herved deles aggression ind i impulsiv og instrumental aggression (Stangor, 2014, p. 424). Ved denne kategorisering skelnes der imellem, hvorvidt udøveren har kontrol over sin aggressiv adfærd. Impulsiv aggression er styret primært af impulsive emotioner og har kun lidt omtanke og intention bag sig (Bushman & Anderson, 2001, p. 273; Bushman & Anderson, 2002, p. 29; Stangor, 2014, p. 424). Denne aggression udspringer oftest ud af negative emotioner som føles stærkt i situationen og giver sig til udtryk i impulsiv aggressiv adfærd. Instrumental aggression er derimod planlagt og intentionel. Her udmønter aggressionen sig ikke i en impulsiv affektiv handling, men er derimod mere kognitiv, kynisk og kalkulerende. Her bruges aggressionen som et middel til at opnå noget, såsom opmærksomhed, penge, magt, mm. (Ibid.). Daniel F. Connor og kollegaer har undersøgt kønsforskellene ved disse to former (Connor et.al., 2003, p. 279). Her finder de ingen kønsforskelle i forekomsten af instrumental og impulsiv aggression. Samtidig finder de, at for begge køn korrelerer instrumental aggression med selvrapporteret stofmisbrug, udtrykt fjendtlighed mod andre og opvækst med uegnede forældre. Impulsiv vold er korreleret med hyperaktiv og impulsiv adfærd hos mænd, hvorimod denne voldstype korrelerer med tidlig traumatisk stress og lav verbal IQ hos kvinder (Ibid., p. 292). Dog pointeres der, at det kan være svært at skelne imellem disse to former, da det argumenteres, at al aggression er mere eller mindre

instrumentel, da al aggression bruges til at opnå noget. Derfor bør det ses mere som en skala end kategorier (Stangor, 2014, p. 424).

En anden måde at kategorisere aggression på er, hvordan denne kommer til udtryk. Her deles aggression ind i fysisk, verbal og indirekte/relationel. *Fysisk aggression* er handlinger, der skader en anden fysisk, såsom er det at slå, sparke mm. *Verbal aggression* er at udvise aggression igennem ikke-fysisk handlinger, såsom at råbe, skrig, bande eller brug af øgenavne. *Indirekte/relationel aggression* har til formål at ødelægge den andens sociale relationer ved brug af bagtalelse eller udelukkelse fra gruppen. Det at give den anden "the silent treatment" ses også som en form for indirekte aggression (Giudice, 2015, p. 753; Stangor, 2014, p. 424). På baggrund af denne opdeling er der blevet lavet forskning i kønsforskelle i udøvelsen af aggression og ifølge Marco Del Giudice er eksistensen af kønsforskelle indenfor dette område en af de ældste og mest robuste fund (Giudice, 2015, p. 753). Han refererer her til studier, der indikerer, at mænd har større tendens til at udvise direkte aggression såsom fysisk og verbal aggression, hvorimod kvinder har større tendens til at udvise indirekte aggression (Ibid.). Dette bakkes op af Karin Österman og kollegaer i deres tværkulturelle studie af børn og unge (Österman et al., 1998, p. 1). Heri ses der på tværs af kulturer, at kvinder i højere grad bruger indirekte vold og mænd oftere direkte vold. De argumenterer derfor for at inddele aggression i forskellige former for at kunne få mere præcise ser på kønsforskelle i udøvelsen af aggressiv adfærd (Ibid., pp. 4, 6, 8).

3.2 Vold

WHO (2002) definerer vold som

"The intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community, that either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment or deprivation" (WHO, 2002, p. 5).

De pointerer, at denne definitioner fokus er på intentionen bag handlingen uanset udfaldet af handlingen. De vælger derved at ekskludere utilsigtede hændelser såsom trafikskader mm. (WHO, 2002, p. 5).

På baggrund af denne definition deler WHO vold op i tre typer (WHO, 2002, p. 6). Den ene er *self-directed violence*, hvor volden er rettet mod personen selv – herunder

ligger selvskade og selvmord. Den anden er *interpersonal violence*, hvor volden er rettet mod en anden person, såsom et familiemedlem, en partner eller en anden enkelt person. Her refereres der også til udøvelsen af fysisk og/eller seksuel vold mod en anden person. Den tredje er *collective violence*, hvor volden er udført af en større gruppe mennesker eller af stater. Denne vold kan være etnisk rensning, terrorisme eller krig (Ibid.).

3.2.1 Per Isdals voldsteori

En anden definition af vold kommer fra den norske voldsforsker Per Isdal (BUFDIR, 2017, p. 8). Han definerer vold som ”.. *enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handling skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.*” (Isdal, 2011, p. 36). I modsætning til WHO mener Isdal ikke, at vold skal defineres ud fra dens intention. Derimod mener han, at definitionen skal fokusere på handlingen i sig selv og på handlingens konsekvens. Ifølge hans perspektiv er vold en funktionel magthandling og skal forstås som en relationel handling, hvor handlingen sker imellem mennesker og handlingens essens er magt (Ibid.).

Ifølge Isdal ses vold ofte kun ses som fysiske handlinger, hvilket er mangelfuld og begrænsende (Isdal, 2011, p. 35). Han mener derimod, fysiske handlinger kun er én af de handlingsalternativer, som kan kaldes vold. Derfor bør vold ifølge Isdal defineres som alle typer handlinger, der smertepåførende, skræmmende eller krænkende overfor en anden person. I hans definition af vold inkluderes der fysisk, psykisk, seksuel, materiel og latent vold (Ibid., p. 35f, 38). Disse underkategorier af vold vil blive defineret i det følgende stykke.

3.2.2 Fysisk vold

Isdal definerer fysisk vold, som ”... *bruk av enhver form for fysisk makt som gjennom at den smerter, skader, skremmer og krenker, påvirker et annet menneske til å slutte å gjøre noe det vil eller gjøre noe mot sin vilje*” (Isdal, 2011, p. 43). Han betrakter denne type vold som den mest grundlæggende voldsform, da det er en handling, som rammer vores fysiske eksistens. Dvs., at ofret for denne type vold kan opleve en konkret frygt for sin egen død (Ibid., p. 45). Truslen om fysisk vold ligger også bag flere af de andre voldsformer (Ibid.). Isdal mener, at det er vigtigt at se alt vold som vold, da han beskriver, at der kan være en tendens til at bagatellisere ”ikke-skadelig” eller mindre

alvorlig vold (Ibid., p. 43f). Han argumenterer derfor, at spektret for fysisk vold skal være meget bredt så det refererer til alt fra skub, rusken og slag til brug af våben, kvælningsforsøg og drab (Isdal, 2011, p. 43; Kastling, 2012, p. 54).

3.2.3 Psykisk vold

I en del nære relationer forekommer der kun psykisk vold, men i nære relationer, hvor der forekommer fysisk vold, er der næsten altid også psykisk vold (Kastling, 2012, p. 54). Isdal definerer denne type vold som ”... *alle måter å skade, skremme eller krenke på som ikke er direkte fysisk i sin natur, eller måter å styre eller dominere andre på ved hjelp av en bakenforliggende makt eller trussel.*” (Isdal, 2011, p. 49). Dette er hans generelle definition, men han deler denne voldstype ind i 7 undertyper: direkte trussel, indirekte trussel, degraderende og ydmygende adfærd, kontrol, udadreagerende jalousi, isolering og emotionel vold (Ibid.). *Direkte trusler* er alle direkte udtagelser om, hvad der vil ske og hvilke konsekvenser det vil have, hvis den udsatte ikke gør, som voldsudøveren ønsker eller gør noget, som voldsudøveren ikke ønsker (Ibid.). *Indirekte trusler* er alle andre måder, hvorpå voldsudøver formidler en mulig fare eller voldelig konsekvens. Dette behøver ikke formidles igennem ord, men kan også formidles igennem brug af kropssprog og stemmeleje (Ibid., p. 50f). *Degraderende og ydmygende adfærd* er alle typer adfærd, hvor formålet er at såre eller krænke den anden person og rammer personens værdighed. Denne adfærd kommunikerer igennem ord eller udtryk (Ibid., p. 52). *Kontrol* er en indsnævring af den anden persons frihed. Igennem magt eller trusler tager eller kræver udøveren kontrollen over den andens liv eller dele af dennes liv (Ibid., p. 53). *Udadreagerende jalousi* er selve jalousien, der ifølge Isdal i sig selv er skræmmende og krænkende, men også jalousi der bevidst bruges til at styre og kontrollere den anden. Voldsudøveren kan bruge sin jalousi som en undskyldning for at plage eller straffe den udsatte (Ibid., p. 58f). *Isolering* er en form for frihedsberøvelse, hvor voldsudøveren begrænser den udsattes bevægelsesfrihed med brug af direkte eller indirekte pres. Den udsatte holdes fra at have kontakt med omverdenen, venner og/eller familie og hvis udøverens reglerne brydes, kan fysisk vold bruges som straf (Ibid., p. 61). *Emotionel vold* er adfærd, som har til formål at få den udsatte til at føle sig lille, elendig eller uvigtig. Denne undertype omhandler, hvordan udøveren vælger at systematisk overse eller overhøre den udsatte, konsekvent at bryde aftaler eller løfter og behandle den udsatte nedladende. Tavshed kan også være

emotionel vold. Denne undertype omhandler at skabe negative følelser hos den anden. (Ibid., p. 63)

3.2.4 Seksuel vold

Isdal definerer seksuel vold som ”... *alle handlinger rettet ind mot en annen persons seksualitet, som gjennom at de smerter, skader, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.*” (Isdal, 2011, p. 45). Denne voldsform strækker sig fra seksuel chikane og krænkelser via pres og til brutal voldtægt og seksuel totur. Som ved fysisk vold, mener Isdal, at det er vigtigt med en bred definition, som favner alle handlinger, der indebærer magtbrug, pres, tvang, smertepåføring og intimidering. Isdal ser seksuel vold, som en af de mere psykologisk nedbrydende voldsformer, da det rammer den mest private og sårbare side af mennesket (Ibid., p. 45f).

3.2.5 Materiel vold

Ifølge Isdal er denne type vold ”... *alle handlinger rettet inn mot ting eller gjenstander, som gjennom at de virker skræmmende eller krenkende, påvirker andre til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe de vil.*” (Isdal, 2011, p. 49). I denne type vold ødelægges voldsudøveren ting eller genstande med det formål at skræmme den udsatte. Hvis voldsudøveren tidligere har gjort brug af fysisk vold, kan materiel vold kan virke specielt skræmmende. Materiel vold kan også være meget krænkende, hvis udøveren vælger at ødelægge ting eller genstande af stor værdi for den udsatte (Isdal, 2011, p. 48; Kastling, 2012, p. 56)

3.2.6 Latent vold

I voldelige parforhold bliver latent vold, ifølge Isdal, oftest den mest dominerende voldsform set fra den udsattes side. Han beskriver, at frygten og risikoen for nye voldsepisoder kommer til at styre alt, hvad den udsatte foretager sig, så al vedkommendes adfærd bliver strategisk, så volden kan undgås. Voldsudøveren går rundt som en tikkende bombe og den udsatte går konstant rundt med frygten om, hvornår udøveren eksploderer. Hvis bomben eksploderer, bliver det derved den udsattes egen skyld, da han/hun skulle bare have passet bedre på (Isdal, 2011, p. 67; Kastling, 2012, p. 55f).

3.2.7 Økonomisk vold

Udover disse fem voldsformer, som Isdal beskriver, definerer andre forskere også en sjette voldsform – økonomisk vold. Ved denne type vold tager voldsudøveren kontrollen over den udsattes økonomi. Den udsatte er derved nødt til at spørge om lov før de køber noget, de tvinges til at aflægge regnskaber hver gang de køber noget eller bliver kritiseret for deres indkøb osv. Udøveren kan også nægte at lade den anden få et job, og hvis dette alligevel lykkedes for den anden, vil udøvere forsøge at spolere dette. Denne type vold gør den udsatte fuldstændig økonomisk afhængig af udøveren (Kastling, 2012, p. 57).

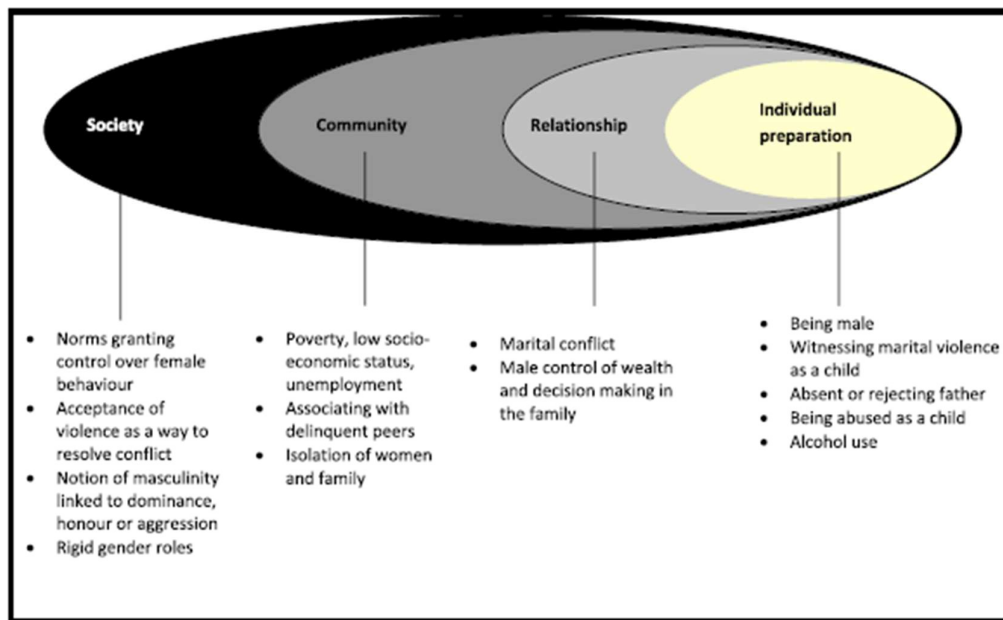
3.3 Partnervold

Da dette speciale fokuserer på partnervold, vil der derfor blive lagt vægt på ”interpersonal violence”. WHO definerer partnervold som ”... *enhver adfærd i et intimt forhold, der forårsager fysisk, psykisk eller seksuel skade på de involverede parter i forholdet*” (WHO, 2002, in Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 20).

3.3.1 De psykologiske teorier om partnervold

Der eksisterer mange forskellige teorier, der prøver at forklare forekomsten af partnervold. Parveen Azam Ali og Paul B. Naylor har i to artikler samlet alle teoretiske perspektiver på partnervold. Disse perspektiver er biologisk, psykologisk, feministisk, socialpsykologiske og økologisk (Ali & Naylor, 2013a, p. 374; Ali & Naylor, 2013b, p. 612). De biologiske og psykologiske perspektiv fokuserer på genetiske medfødte og organiske årsagssammenhænge eller andre intrapersonelle faktorer, såsom tilknytningsproblemer, selvværdsproblemer mm. (Ali & Naylor, 2013a, pp. 376, 379). Derudover ser det psykologiske perspektiv også psykisk sygdom som en faktor i relation til vold, da der bl.a kan ses en korrelation imellem personlighedsforstyrrelserne borderline og antisocial og forekomsten af partnervold (Ibid.).

Det sociologiske perspektiv omhandler den sociale kontekst og situationer, hvori mænd og kvinder lever. Ved dette perspektiv undersøges sociale normer og individuelle holdninger til vold som mulige faktorer til partnervold. Dette perspektiv antager, at en opvækst med vold, forskelle i materielle og ikke-materielle ressourcer imellem manden og kvinden i forholdet, konflikt i familien og stress kan være forklarende faktorer for forekomsten af partnervold (Ali & Naylor, 2013b, p. 615).

The nested ecological framework theory

(Kilde: Ali, P. A. & Naylor, P. L., 2013b, *Intimate partner violence: A narrative review of the social and ecological explanations for its causation. Aggression and Violent Behavior* 18 (2013) 611-619)

Det økologiske perspektiv sammenlægger alle de forrige beskrevne perspektiver, men deler dem ud i forskellige niveauer. Ifølge Ali og Naylor er dette perspektiv en af de mest brugte til at forklare forekomsten af partnervold og er bl.a også brugt af WHO (Ali & Naylor, 2013b, p. 616; WHO, 2002, p. 12). I the nested ecological framework theory er der fire niveauer: *Det intrapersonelle, interpersonelle, det sociale fællesskab og samfundet*. *Det intrapersonelle niveau* omhandler de biologiske eller psykologiske risikofaktorer hos individet selv, såsom impulsivitet, lavt uddannelsesniveau og alkohol- og/eller stofmisbrug. *Det interpersonelle niveau* omhandler individets relationer og relationernes rolle i forhold til udøvelse af vold, da alle sociale relationer har potentiale til at forme individets adfærd. Niveauet om *det sociale fællesskab* omhandler den kontekst de sociale relationer er indlejret i, såsom skolen, arbejdspladsen og nabolag. Der ses forhøjet forekomst af vold i områder med narkohandel, høj

arbejdsløshed osv. *Samfundets niveauet* omhandler de brede samfundsmæssige faktorer, der kan påvirke individets syn på vold. Dette kan bl.a være kulturelle normer, der accepterer vold som en måde at løse konflikter på (Ali & Naylor, 2013, p. 617; WHO, 2002, 12f). Ifølge denne teori kan alle niveauerne i sig selv være forklarende i forhold til partnervold, men de også er interagerende, hvilket indikerer deres indbyrdes afhængighed og forhold til hinanden. Ingen selvstændige faktorer kan forklare voldelige adfærd, men vold ses som et komplekst sammenspil af de forskellige niveauer (Ali & Naylor, 2013, p. 617; WHO, 2002, p. 12). Dette perspektiv mener, at det er vigtigt at fokusere på og håndterer alle de forskellige faktorer i de forskellige niveauer samtidigt og at det er interaktionen imellem de forskellige niveauer, der er vigtige i forhold til forebyggelsen af partnervold (Ali & Naylor, 2013b, p. 617).

Til forskel fra andre voldsteorier er det feministisk perspektiv specifikt for partnervold. Her ses partnervold som et produkt af magtforskellen, hvor kvinden undertrykkes af manden. Derfor er partnervold ifølge dette perspektiv en kønsbaseret vold, hvor kvinden er ofret (Ali & Naylor, 2013b, p. 612-614; GREVIO, 2017, p. 7). Det er indenfor dette perspektiv derfor altid manden, der er udøveren af volden. De studier, der påviser, at kvinder udøver vold mod deres partnere på samme måde som mænd bliver afvist af tilhængerne af det feministiske perspektiv, da det argumenteres, at kvinder næsten altid kun bruger vold i selvforsvar. Mændenes formål med partnervolden er ønsket om at kontrollere kvinden samt holde kvinden fast i sin position under manden (Ibid.)

Omdrejningspunkter for de fleste af teorierne om partnervold har hovedsageligt været mænds krænkende og voldelige adfærd mod kvinder, men ifølge Donald G. Dutton, Tonia L. Nicholls og Alice Spedel, finder flere studier, at mænd og kvinder oftest har samme psykosociale karakteristika samt ens motiver for udøvelsen af partnervold (Dutton, Nicholls & Spedel, 2005, p. 24). Derudover beskriver de, at flere af risikofaktorerne for udøvelsen af partnervold er ens hos mænd og kvinder. Disse risikofaktorer er en opvækst med vold, alkohol og/eller stofmisbrug, personlighedsforstyrrelser og usikker tilknytning. Samtidig argumenteres der også for eksistensen af kønsspecifikke risikofaktorer (bandemedlemskab), risikofaktorer der påvirker kvinder anderledes (seksuel misbrug, psykisk sygdom eller lav IQ) eller at kvinder udtrykker deres aggression anderledes end mænd (Ibid., pp. 1, 11f, 24). Ifølge det feministiske perspektiv udøver kvinder kun vold i selvforsvar, men Dutton, Nicholls og Spedel fremlægger data fra befolkningsundersøgelser, der modbeviser dette. Ifølge disse

undersøgelser er underliggende motivationer for udøvelsen af partnervold ens for mænd og kvinder. De argumenterer derfor, at der i disse undersøgelser findes kun lidt belæg for, at kvinder oftest kun bruger vold i selvforser (Ibid., p. 18).

Udover dette argumenterer det norske Børne-, Ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR) for, at de har fundet en særegnet form for vold, som kun mænd bliver udsat for af deres kvindelige partnere (BUFDIR, 2017, p. 3). BUFDIR ser, at kvinderne kan fordreje forståelsen af voldsforholdet til deres egen fordel og kan bruge den allerede eksisterende samfundsmæssige diskurs, hvori kvinden altid ses som ofret og manden som udøveren. Kvinderne kan fordreje virkeligheden og fremstille sig selv som ofret, selvom dette ikke nødvendigvis er sandheden. BUFDIR beskriver, at mænd udsat for denne form for vold internaliserer denne forståelse. Disse mænd oplever følelser af håbløshed og manglende tro på, at de kan få hjælp (Ibid.).

Hvor disse beskrevne teorier omhandler evt. forklaringsgrundlag for udøvelsen af vold, kan partnervold også deles ind i forskellige typer. Ved disse forskellige partnervoldstyper argumenteres der for, at motivationen for volden varierer afhængigt af partnervoldstypen. En af de mest brugte inddelinger af partnervold er Michael Johnsons typologi.

3.3.2 Michael Johnsons typologi

I 1995 beskriver sociolog Michael Johnson to hovedstrømninger indenfor forskning omhandlende partnervold. Det ene er det feministiske perspektiv, der specifikt undersøgte kvinder, der er blevet udsat for vold af deres mandlige partnere. Deres data for deres forskning kom hovedsageligt fra kvinder på kvindecentre, hospitaler eller der er i kontakt med myndighederne grundet udsættelsen for partnervold. Det andet perspektiv er familievoldsperspektivet, hvor deres forskning består i at lave kvantitative analyser på baggrund af spørgeskemaundersøgelser af et udsnit af den voksne befolkning i USA for at undersøge prævalensen af partnervold i landet (Johnson, 1995, p. 283f). På baggrund af forskellige forskningsmetoder, har disse to perspektiver to vidt forskellige forståelser af partnervold og er meget uenige om, hvorvidt der eksisterer såkaldt kønssymmetri i forhold til prævalensen af partnervold. Kønssymmetri forstås i denne sammenhæng, hvorvidt lige mange mænd og kvinder udøver eller er udsat for partnervold (Straus, 2009, p. 553). Diskussionen om kønssymmetri vil blive uddybet nærmere i kapitel 6.

Johnson foreslår i 1995, at der i virkeligheden er tale af to forskellige typer partnervold. Disse to typer kalder han: *Patriarchal Terrorism* og *Common Couple Violence*. Han argumenterer for, at den slags partnervold, der har været under fokus hos kvindebevægelserne og det feministiske perspektiv, er Patriarchal Terrorism (Johnson, 1995, p. 284). Dette type vold er, hvor manden udøver en form for terroristisk kontrol over kvinden. Manden får denne kontrol ved brug ikke kun fysisk vold, men også ved økonomisk underordning, trusler, isolation og andre kontrol taktikker – det Isdal vil definere som psykisk vold (Isdal, 2011, p. 49). Johnson mener, at Patriarchal Terrorism er et produkt af det patrialske samfund, hvor mænd har ret til at kunne kontrollere ”deres” kvinder (Johnson, 1995, p. 284). I hans artikel fra 1995 er han overbevist om, at denne adfærd har rødder i den patrialske tankegang, men i hans nyere teori (2008) kan det ses, at han har ændret begrebet for dette fænomen til det kønsneutrale begreb *Intimate Terrorism*. I hans nyere teori beskriver han, at denne type for vold også kan ses i homoseksuelle forhold og at der også eksisterer kvinder, der udøver denne vold mod deres mænd. Dog fastslår han stadig, at denne type vold mest bliver udøvet af mænd mod kvinder (Johnson, 1995, p. 285; Johnson, 2008, pp. 13, 20).

Common Couple Violence er i følge Johnson ikke et resultat af patriarkatet, men derimod en konflikt, der tager overhånd og udvikler sig til vold. Her beskriver han, at denne vold er i den mildere ende (Johnson, 1995, p. 285). I hans nyere teorier har han ændret begrebet for dette fænomen til *Situational Couple Violence* (Johnson, 2008, p. 13)

Derudover argumenterer Johnson for, at når det kommer til diskussionen om kønssymmetri, er der forskel på hvilken type vold, der er tale om. Hvad angår Patriarchal Terrorism er det oftest kvinden, der er ofret og manden, der er udøver, imens der ift. *Common Couple Violence* er kønssymmetri dvs. at det både kan være manden og kvinden, der kan være henholdsvis ofret og udøveren. Oftest er der her tale om et dysfunctionelt parforhold, hvor begge parter er offer og udøver på samme tid (Johnson, 1995, p. 285).

Senere har Johnson udviklet sin teori, så han nu opdeler partnervold i fire forskellige typer: 1. *Intimate Terrorism*. 2. *Violent Resistance*. 3. *Situational Couple Violence*. 4. *Mutual Violent Resistance* (Johnson, 2008, p. 13f).

3.3.1.1 Intimate Terrorism

Denne form for vold er, som beskrevet, en del af hans første voldstypologi under betegnelsen Patriarchal Terrorism. Selvom betegnelsen har ændret sig, mener Johnson stadig, at det er flest mænd, der udøver denne form for vold. Derfor omhandler hans teori om dette også om kvindelige ofre og mandlige udøvere. Selvom han også anerkender, at kvinder også kan udøve denne form for vold, har han ikke nogen beskrivelser af, hvad kvindernes motivation for udøvelsen af denne type vold er (Johnson, 2008, pp. 13, 20). Da Johnson ser manden, som den primære udøver af volden og kvinden som det primære offer, vil der derfor blive refereret herefter i beskrivelsen af hans teori.

3.3.1.2 Violent Resistance

Ved denne form bruger partneren til udøver af Intimate Terrorism selv vold i et forsøg på at forsere sig mod den vold, som hun bliver udsat for. Her kan motiverne være flere. Hun kan både prøve at forsere sig i situationen i håb om at volden stopper, hun kan bruge volden som et modser, hvor ønsket er, at han ikke skal slippe ustraffet fra at udøve vold mod hende eller hun kan bruge volden som en mulighed for at flygte. I værste tilfælde ses der ikke anden udvej fra volden end at dræbe partneren (Johnson 2008, p. 17).

3.3.1.3 Situational Couple Violence

Denne form for vold er som beskrevet en del af hans første voldstypologi under betegnelsen Common Couple Violence, hvor behovet for kontrol ikke er den primære faktor for volden. Derimod kan motiverne for denne form for partnervold varierer (Johnson, 1995, p. 285; Johnson, 2008, p. 18). For udøveren kan volden ses som den eneste måde, hvorpå han kan udtrykke sin ekstreme vrede eller frustration. Det kan også være en måde, hvorpå udøveren kan få opmærksomhed fra sin partner eller der kan være et kontrolmotiv bag volden, men dette kontrolmotiv ses ikke som et fast mønster, hvilket er tilfældet i Intimate Terrorisme. Derudover kan volden også handle om, at udøveren er ved at tage en diskussion og volden ses som en metode, hvorpå han kan vinde (Johnson, 2008, p. 18). Denne type partnervold er stærkt situationsbestemt, hvilket gør, at volden kan være et enkelttilfælde, men det kan også være et kronisk problem, hvor den ene eller begge partnere bruger volden som konflikthåndtering (Ibid.). Hvor Johnson i 1995 beskriver volden ved denne type som mildere, beskriver han i sine nyere teorier,

at volden både kan være mild og grov, hvor det i værste tilfælde kan være livstruende (Johnson, 1995, p. 285; Johnson, 2008, p. 18).

3.3.1.4 Mutual Violent Resistance

I meget få cases ses det at begge partnere er lige voldelige og lige kontrollerende. Her kæmper de begge om kontrollen over forholdet. Johnson beskriver, at der ikke vides særlig meget om dynamikken bag denne form for partnervold (Johnson, 2008, p. 19).

3.4 Sammenfatning

Aggression beskrives af Den Store Danske som et af de mere kontroversielle emner indenfor psykologien som et af de mest kontroversielle emner i psykologien grundet dette fænomen indbefatter flere vanskelige spørgsmål, såsom hvordan aggression forklares. Derudover er der stor uenighed, hvorvidt mænd og kvinder er lige aggressive. De forskellige studier går i alle retninger, men det argumenteres for, at der er minimale kønsforskelle i forekomsten af aggression, men situationelle faktorer påvirker kønnene forskelligt. Samtidig eksisterer der flere måder, hvorpå aggression kan kategoriseres. En måde er ved at fokusere på motivationen bag aggressionen. Her ses aggression som enten impulsiv eller instrumental. Connor og kollegaer finder, at der ikke er nogen kønsforskelle i forekomsten af hhv. instrumentel og impulsiv aggression. Dog argumenteres der dog, at det kan være svært at skelne imellem disse typer, da næsten al aggression er mere eller mindre instrumentel. En anden måde at kategorisere aggression på er, hvordan denne kommer til udtryk. Her inddeles aggression i tre typer: fysisk aggression, verbal aggression og indirekte/relationel aggression. Her finder Giudice og Österman og kollegaer, at der er kønsforskelle i udøvelsen af disse. Mænd bruger i højere grad fysisk og verbal vold, hvorimod kvinder i højere grad bruger indirekte/relationel vold.

Ifølge WHO's definition af vold er det intentionen bag handlingen, der er central. Denne definition er Isdal imod, da mener han i stedet mener, at definitionen skal fokusere på handlingen i sig selv og på handlingens konsekvens. Ifølge hans perspektiv er vold en funktionel magthandling og skal forstås som en relationel handling, hvor handlingen sker imellem mennesker og handlingens essens er magt. Derudover argumenterer han for, at vold oftest kun associeres med fysisk vold, hvilket han finder mangelfuld og begrænsende. Isdal inddeler vold ind fem undertyper: fysisk, psykisk,

seksuel, materiel og latent vold. Andre teoretikere medtager en sjette undertype kaldet økonomisk vold.

Der eksisterer mange forskellige teorier, der prøver at forklare forekomsten af partnervold. De psykologiske og biologiske perspektiver fokuserer på de interpersonelle faktorer, hvorimod det sociologiske perspektiv omhandler den sociale kontekst og situationer, hvori mænd og kvinder lever. Den mest brugte teori er the nested ecological framework theory, hvor de undersøger fænomenet ud fra forskellige niveauer. Her ser de, at alle niveauerne i sig selv kan være forklarende i forhold til partnervold, men de er også interagerende, hvilket indikerer deres indbyrdes afhængighed og forhold til hinanden. Ingen selvstændige faktorer kan forklare voldelige adfærd, men vold ses som et komplekst sammenspil af de forskellige niveauer.

Til forskel fra andre voldsteorier er det feministisk perspektiv specifikt for partnervold. Her ses partnervold som et produkt af magtforskellen, hvor kvinden undertrykkes af manden. De mener, at partnervold kun udøves af mænd, hvorimod kvinder, der udøver vold, gør dette i selvforser. De fremlægger data fra befolkningsundersøgelser, der viser, at de underliggende motivationer for udøvelsen af partnervold ens for mænd og kvinder. Derudover argumenterer BUFDIR for, at der eksisterer en særegen form for vold, som kun mænd kan blive udsat for. Ved denne voldstype fordrejer kvinderne forståelsen af voldsforholdet til deres egen fordel, hvor de kan fremstille sig selv som ofret og manden som udøveren.

En anden måde at forstå partnervold på er ved at dele partnervold ind i forskellige typer. Johnson opdeler i sin teori partnervold i fire forskellige typer. Denne opdeling udspringer af den diskussion, der har været omkring partnervold. Johnson finder, at de to hovedstrømningers forskelligheder er grundet de undersøger forskellige typer af partnervold. Ifølge Johnson har det feministiske perspektiv fokus på partnervoldstyperne Intimate Terrorism og Violent Resistance, hvor manden bruger volden til at kontrollere kvinden og kvinden bruger volden i selvforser. Familievoldsperspektivet fokuserer derimod på Situational Couple Violence, hvor volden ikke bruges til at opnå kontrol over partneren. Denne voldstype er mere impulsiv, hvor motiverne for volden kan variere.

4. Prævalensen af partnervold

Dette kapitel kommer til at omhandle prævalensen af partnervold i Danmark samt prævalensen af partnervold i de nordiske lande Norge, Sverige og Finland. Her vil der først blive kigget på rapporten ”Vold i nære relationer” af Karin Helweg-Larsen fra 2012 udgivet af Statens Institut for Folkesundhed (SIF) og dens fund indenfor området. Herfra vil der blive fokuseret den norske rapport ”Den mannlige smerte – mens erfaringer med vold i nære relasjoner” udgivet af Børne, Ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR), hvori de undersøger og sammenligner forskellige studier om prævalensen af partnervold i Norge, Sverige, Finland og Danmark. Til sidst beskrives GREVIO’s kritik af den kønsneutrale tilgang til partnervold

4.1 Prævalens af partnervold i Danmark

Rapporten ”Vold i nære relationer” er skrevet af Karin Helweg-Larsen i 2012 og udgivet af SIF. I denne rapport bliver der lagt fokus på partnervold for begge køn og der bruges mange forskellige undersøgelser og flere forskellige datasæt for at belyse dette. Bl.a to selvrapporterende spørgeskemaundersøgelser omkring voldsudsættelse. Disse undersøgelser er Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne (SUSY) 2005 og 2010 samt Kærestevoldsundersøgelserne 2007 og 2011 (Helweg-Larsen, 2012, p. 12f). Da der i dette speciale ønskes beskrevet de nyeste tal omkring prævalensen af partnervold, vil der kun blive fokuseret på SUSY 2010 og Kærestevoldsundersøgelsen 2011.

4.1.1 SUSY – beskrivelse af undersøgelserne

SUSY 2010 er blevet foretaget af SIF, der med jævne mellemrum undersøger befolkningens sundheds- og sygelighedstilstand samt de faktorer, der har betydning for sundhedstilstanden. Ved disse undersøgelser fås der information om svarpersonens sociale, familiemæssige og arbejdsrelaterede faktorer samt om svarpersonernes selvrapporterede helbred, kontakt til sundhedsvæsenet, psykiske trivsel og livskvalitet. Undersøgelserne er blevet foretaget ved først at interviewe et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning. I 2010 er 7.449 kvinder og 6.282 mænd i alderen 16-74 år med dansk statsborgerskab en del af undersøgelsen (Helweg-Larsen, 2012, pp. 35, 37, 73). Interviewpersonerne fik tilsendt et spørgeskema til selvudfyldelse. I dette spørgeskema er der bl.a spørgsmål omkring voldsudsættelse. Disse spørgsmål omhandler udsættelsen af fysisk vold, trusler om vold og seksuelle overgreb og er baseret på den

nordiske standard udformet i overensstemmelse i den internationale standard betegnet som *Straus' conflict tactics scale* (Ibid., p. 35). For at få en mere fyldestgørende forståelse for prævalensen for vold bliver der undersøgt for flere forskellige faktorer i undersøgelsen. Spørgsmålene om fysisk vold bliver det delt ind i to hhv. mindre grov vold såsom slag med flad hånd, rusk, skub og riv og grov vold såsom spark, knytnæveslag, kastet mod væg mm, kvælningsforsøg, overfald med våben. Derfra blev der spurgt om hyppigheden af hver enkelt form for vold inden for det seneste år og hvilken relation svarpersonen har til voldsudøveren (Ibid., p. 35f). Herigennem fås mange forskellige data omkring udsættelsen af vold. Da fokus for specialet er partnervold, vil fund omkring vold fra fremmed, vold på arbejdspladsen etc. blive ekskluderet. Derudover beskriver rapporten kun kort om SUSY's fund omkring prævalensen ift trusler om vold, men der er ingen beskriver af trusler om vold i parforhold. Derfor bliver denne del også ekskluderet.

4.1.2 Resultaterne af SUSY undersøgelserne

I 2010 rapporterede 1,5% af kvinderne og 0,5% af mændene, at de har været udsat for *fysisk partnervold* inden for det seneste år. Hos begge køn er hyppigheden for partnervold højest hos aldersgruppen 16-24 år, hvor 4,0% af kvinderne og 1,7 % af mændene rapporterede at have været udsat for fysisk partnervold indenfor det seneste år (Helweg-Larsen, 2012, pp. 12, 73).

Blandt de 1,5 % kvinder, der rapporterede om at have været udsat for fysisk partnervold, har over halvdelen kun været udsat for mildere vold. Dette er serende til 0,7 % af kvinderne i undersøgelsen. Det samme gælder for de 0,5 % af mændene, der rapporterede om at have været udsat for partnervold. Dette er serende til 0,3 % af mændene. Derved ses derfor ingen kønsforskelle i fordelingen mellem mildere og grovere vold i disse undersøgelser (Helweg-Larsen, 2012, p. 78).

Helweg-Larsen beskriver, at kun få af de kvinder og mænd, der angiver at være udsat for fysisk partnervold, angiver, at de har været udsat for fysisk partnervold gentagne gange (Helweg-Larsen, 2012, p. 78f)

0,5 % af kvinderne og 0,1 % af mændene rapporterede at de har været udsat for *seksuelle overgreb* fra en nuværende eller tidligere partner. Igen ses størst hyppighed hos aldersgruppen 16-24 år (Helweg-Larsen, 2012, p. 82)

På baggrund af alle disse fund estimerer Helweg-Larsen, at der er ca. 30.000 kvinder og 10.000 mænd i den danske befolkning, der årligt bliver udsat for fysisk vold. Det skønnes, at 10.000 kvinder bliver udsat for gentagen og grovere fysisk vold (Helweg-Larsen, 2012, p. 14).

4.1.3 Kæresteundersøgelsen – beskrivelse af undersøgelserne

Denne undersøgelse er baseret på et spørgeskema, hvor svarpersonerne er fundet ved et landsdækkende udtræk fra Sundhedsstyrelsens CPR-register. Svarpersonerne for denne undersøgelse er 1.546 kvinder og 1.234 mænd i alderen 16-24 år (Helweg-Larsen, 2012, pp. 38). Her blev der spurgt om samme former for fysisk vold og seksuelle overgreb som i SUSY. Seksuelle overgreb eller seksuel vold omfatter her det at have følt sig seksuelt krænket eller været udsat for voldtægtsforsøg eller gennemtvunget sex mod ens vilje. Derudover er seksuel vold i denne undersøgelse også at andre har delt intime billeder af personen mod ens vilje (Helweg-Larsen, 2012, pp. 38, 99). Udover fysisk og seksuel vold blev også spurgt ind til psykisk vold i form af trusler, chikane og mobning via nettet (Ibid., p. 38). I undersøgelsen blev relationen imellem offer og udøver også belyst for hver enkelt form for vold (Ibid.).

4.1.4 Resultaterne fra kæresteundersøgelsens

Undersøgelsen i 2011 viste, at 6,5 % af kvinderne og 3,7 % af mændene angiver været udsat for *alle typer kærestevold* inden for det seneste år, dvs. fysisk psykisk og/eller seksuel vold (Helweg-Larsen, 2012, p. 12).

3,2 % af kvinderne og 1,7 % af mændene angiver at være udsat for *fysisk vold* fra en kæreste inden for det seneste år. Volden er hyppigst af mildere karakter, men få har været udsat for grovere vold (Helweg-Larsen, 2012, pp. 13, 97).

1,9 % af kvinderne og 1,2 % af mændene angiver, at de har været udsat for *psykisk vold* af en nuværende eller tidligere partner indenfor det seneste år. Der er derved mindre udtalt kønsforskel i prævalensen af psykisk vold end fysisk vold (Helweg-Larsen, 2012, p. 98).

2,7 % af kvinderne og 1,2 % af mændene angiver, at de har været udsat for *seksuel vold* fra en nuværende eller tidligere partner indenfor det seneste år (Helweg-Larsen, 2012, p. 99).

4.1.5 Mørketal

Mørketal referer i denne sammenhæng til de antal voldsudsatte, som offentligheden ikke kender til. Det er den del af volden, som ikke registreres på skadestuerne eller kommer i myndighedernes kendskab. Mørketallet findes ved at angive det skønnede antal udsatte og fratrække antallet af de offentlige kendte tilfælde af partnervold (Helweg-Larsen, 2012, p. 39).

I rapporten ”Vold i nære relationer” kigges der på to forskellige registeranalyser. Den første opgør antallet af skadestuekontakter som følge af udsættelse af partnervold ud fra data i Landspatientregisteret og Ulykkesregisteret. Den anden opgør antallet af politianmeldelser af partnervold mod mænd ud fra data i Rigspolicehens anmeldelsesregister og Offerregister (Helweg-Larsen, 2012, p. 14f). Derudover kigges der også på Landsorganisationen af Kvindekrisecentres (LOKK) årlige statistik, der belyser kontakt til krisecentre grundet voldsudsættelse (Helweg-Larsen, 2012, p. 15).

For kvinder ses der, at der i 2010 er ca. 450 politianmeldelser årligt, ca. 1.800 sygehuskontakter årligt og ca. 2.000 ophold i krisecentre på baggrund af partnervold. Disse tal er utrolig lave i forhold til de estimeret 30.000 kvinder, der er blevet udsat for fysisk partnervold i 2010 og de estimeret 10.000 kvinder, der bliver udsat for gentagen og grov vold i 2010 (Helweg-Larsen, 2012, pp. 17, 14f). Dette er ens hos mænd, hvor der ses, at der i 2010 er ca. 70 politianmeldelser årligt, knap 300 sygehuskontakter årligt og få ophold i krisecentret grundet partnervold, hvorimod der er estimeret 10.000 mænd, der er blevet udsat for partnervold i 2010 (Ibid.).

Som det kan ses, er der et stort spring imellem det estimeret antal volds ofre og de henvendelser det offentlige får. Ved brug af spørgeskemaundersøgelser kan der opnås et langt højere tal og disse undersøgelser kan dermed være med til at belyse de såkaldt mørketal. Dog er der også visse problematikker ved brug af spørgeskemaer, da serener er påvirket af svarpersonens tolkning af volden, hvilket igen kan være påvirket af disses alder, køn og herkomst samt samfundets aktuelle indstilling til konflikter og vold i parforhold. Derudover er det sparsomt, hvad undersøgelserne fortæller os om psykisk vold (Plaugborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 23f).

Kærestevoldsundersøgelserne undersøger som beskrevet forekomsten af psykisk vold, men aldersgruppen for undersøgelsesdeltagerne er kun 16-24 år, hvilket ikke giver et billede af den brede befolkning.

4.1.6 Sammenfatning

Ud fra alle disse forskellige undersøgelser og registerdata kan det ses, at kvinder hyppigere er udsat for partnervold end mænd. Derudover er hyppigheden for voldsudsættelse størst blandt 16-24-årige. Af de kvinder og mænd, der er blevet udsat for fysisk partnervold, er lidt over halvdelen kun blevet udsat for mildere vold og der er ikke kønsforskel i fordeling mellem mildere og grovere vold. I kærestevoldsundersøgelsen er der ligeledes store kønsforskelle i prævalensen. Der er dog mange usikkerheder inden dette område, da der stor forskel på det antal voldsofre som det offentlige kommer i kontakt med og de tal, der findes ved spørgeskemaundersøgelserne. Samtidig er der mange faktorer, som kan påvirke serierne på disse spørgeskemaundersøgelser, hvilket kan gøre det svært at give en præcis estimering.

4.2 Prævalens af partnervold i andre nordiske lande

Proba samfunnsanalyse har for det norske børne-, ungdoms- og familiedirektorat (BUFDIR) udført et tredelt studie om vold mod mænd i nære relationer. Herfra har de lavet et litteraturreview af nordiske forekomststudier af partnervold (BUFDIR, 2017, forord). De sammenligner undersøgelser fra Norge, Sverige, Finland og Danmark – heriblandt SUSY 2010 og Kæresteundersøgelsen 2011, der er blevet gennemgået ovenfor (Ibid.). På baggrund af dette har forfatterne udformet en tabel over de forskellige fund fra de forskellige undersøgelser. Tallene i tabellen er i procent. Dog skal det pointeres at denne rapport har hentet de danske tal om forekomsten af partnervold fra rapporten ”Partnervold mod mænd i Danmark” af Rikke Plauborg og Karin Helweg-Larsen, hvor der kun fokuseres på mandlige ofre (BUFDIR, 2017, p. 28f). Derved mangles der data i denne tabel. Disse manglende tal har jeg indskrevet med rødt for gennemsigtighed. Derudover vil jeg pointere, at der i denne tabel også er en tastefejl. Ifølge kæresteundersøgelsen 2011 angiver 1,2 % og ikke 1,5 % af mændene, at de har været udsat for psykisk vold (Helweg-Larsen, 2012, p. 98).

Studiens navn	År	Land	Mindre alvorlig fysisk vold				Alvorlig fysisk vold				Psysisk vold				Seksuell vold			
			Siste år		En gang i løpet av livet		Siste år		En gang i løpet av		Siste år		En gang i løpet av		Siste år		En gang i løpet av	
			M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Thoresen og Hjemdal	2014	Norge			16,3	14,4			1,9	9,2							0,1	3,8
Haaland et al	2005	Norge	5,6	5,7	21,8	27,1			2,6	9,2			3	5,1				
Pape og Stefansen	2004	Norge	11	9			3	2	3	12	2	6	7	15				
Andersson et al	2014	Sverige	1,2		5	14					2,5	4,8	8	20			1	7
Frenzel	2014	Sverige	2	2,2	8,1	15					6,2	6,8	14,5	23,5			0,3	3,6
Nyberg et al	2013	Sverige	7,6	8,1	6,8	14,3					24	24	14	24	2,3	3	2,5	9
Bååk	2013	Sverige	3	2,6	13	22							23	37			2	11
Løvestad og Krantz	2012	Sverige	11	8	11	15,9					24	24	37	41	0,6	3,2	3,5	9,6
SUSY-	2010	Danmark	0,5	1,5			0,3	0,7							0,1	0,5		
Kjærestevold-undersøkelsen	2011	Danmark	1,7	3,2							1,5	1,9			1,2	2,7		
Heiskanen og Ruuskanen	2011	Finland	4,4-14,2	3,7-14,3	19,5	36,5							36,4		0,7	2,3	1,6	12,6

(Kilde: BUFDIR, 2017, p. 34; revideret af Anette Thisgaard Olesen, 2018)

Som det hurtigt kan ses, er der store forskelle i de forskellige undersøgelseres fund – både imellem de forskellige lande og imellem undersøgelserne i samme land. Generelt ses der, at de danske undersøgelser finder den mindste forekomst, hvorimod ét finske studie finder det højeste.

BUFDIR problematiserer sammenligningen af de forskellige studier, da der er så stor forskel i deres fund (BUFDIR, 2017, p. 18). De argumenterer for, at disse variationer kan skyldes forskelle og ændringer over tid, men også de metodiske valg påvirker resultaterne. De forskellige studier bruger forskellige definitioner af vold. Generelt har de forholdsvis ens definitioner på fysisk vold, men der er forskel i, hvad forstås som mild og grov vold. Derudover inkluderer visse studier trusler om fysisk vold, imens andre ikke gør (Ibid.). Ved definitionen af seksuel vold bruger nogle undersøgelser landets juridiske definition, imens andre ikke gør (Ibid.).

Den største forskel ligger i definitionen af psykisk vold og det varierer i særlig høj grad, hvorvidt studierne inkluderer kontrollerende adfærd (BUFDIR, 2017, p. 18). Bl.a. ses det hos de danske studier, at der slet ikke bliver inkluderet kontrollerende adfærd i undersøgelsen af psykisk vold, hvorimod andre studier undersøger kontroladfærd ud fra Johnsons typologi om ”intimite terrorism”. Helt tredje studier bruger andre definitioner på psykisk vold, hvor der her ses en stor variation i, hvor mange underkategorier den kontrollerende adfærd inddeles i. Fx inkluderer visse studier kontrollerende adfærd grundet jalousi, imens andre ikke gør (Ibid., pp. 20-29).

Der er også stor variation i, hvorvidt studierne undersøger prævalensen af partnervold indenfor det seneste år, de sidste fem år, tidligere i livet eller igennem hele livet. Der

er også en variation i, hvilke grupper af befolkningen, der er inkluderet i undersøgelsen (BUFDIR, 2018, p. 18).

BUFDIR problematiserer også, at studierne oftest kun har fokus på udsættelsen for vold, men sjældent på udøvelse. Dvs at de tilfælde, hvor der kunne være tale om såkaldt gensidig vold, hvor begge parter er udøver og udsættes for vold, bliver ikke klarlagt (BUFDIR, 2017, pp. 18, 22). Kun Haaland et al., undersøger dette og her finder de, at mere end 60 % af mændene, der rapporterer at være udsat for partnervold, samtidig også har udøvet partnervold. Omkring 30 % af kvinderne rapporterer det samme (Ibid., p. 22).

Selvom der er disse store forskelle i forekomsten hos de forskellige undersøgelser, argumenterer BUFDIR for, at der kan findes nogle tendenser på tværs af undersøgelserne: At kvinder i højere grad bliver udsat for grov fysisk partnervold, imens kønsforskellen ved mildere fysisk partnervold er mindre. Derudover udsættes mænd sjældnere for seksuel partnervold (BUFDIR, 2017, p. 34f). BUFDIR pointerer, at det kan være svært at sammenligne forekomsten af psykisk vold, da definitionerne på dette varierer, men de påstår, at voldsforskningen finder, at både mænd og kvinder oftere er udsat for psykisk partnervold end fysisk partnervold og især mænd bliver udsat for psykisk vold oftere end fysisk (Ibid., p. 35). Der er dog ingen titler eller referencer på den voldsforskning, som de benævner. Til gengæld ses BUFDIR, at både mænd og kvinder er udsat for kontrollerende adfærd fra deres partner samt flere af undersøgelserne viser, at flertallet, der har været udsat for grov vold, også er udsat for kontrollerende adfærd (Ibid.).

Til trods for disse problematikker, beskriver BUFDIR, at alle disse nordiske studier bevidner, at mænd også bliver udsat for partnervold, især af psykisk karakter. De argumenterer derfor for, at psykisk vold er vigtigt at inkludere i studier af prævalensen af partnervold (BUFDIR, 2017, p. 34).

4.3 Den europæiske tilgang til partnervold

Ikke alle er enige i BUFDIRs konklusion om, at mænd også bliver udsat for partnervold. I de fleste europæiske studier om partnervold bliver der kun fokuseret på vold mod kvinder og ikke mod mænd. Der argumenteres for, at fokuset bør være hos kvinder, da partnervold i fleste tilfælde drejer sig om mænds vold mod kvinder (Helweg-Larsen, 2010, p. 30). Den kønsneutrale tilgang til partnervold bliver bl.a kritiseret af

Europarådets GREVIO komite i deres rapport om den danske stats implementering af den såkaldte Istandbulkonvention. GREVIO beskriver sig selv som: *"The Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO) is an independent human rights monitoring body mandated to monitor the implementation of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence ... by the Parties."* (GREVIO, 2017, pp. 5, 7). De argumenterer for, at ofrene for partnervold er overvejende kvinder og derved skal partnervold ses som kønsbaseret vold. Dvs., at udover at volden overvejende bliver udøvet mod kvinder, mener GREVIO, at volden bliver udøvet mod kvinder, fordi de er kvinder. Derfor mener de, at partnervold ikke skal ses som enkelte oplevelser hos ofrene, men derimod som en social mekanisme, der holder kvinden fast i sin position under manden (Ibid., p. 7). GREVIO problematiserer det kønsneutrale perspektiv på partnervold i Danmark. De beskriver, at de anerkender at mænd også kan blive udsat for partnervold, men der eksisterer studier, der viser, at mænd oplever partnervold anderledes end kvinder (Ibid., p. 12-14). De går dog ikke dybere ind i disse forskelle i oplevelsen af partnervold hos mænd og kvinder, ligesom de heller ikke giver referencer, endsige titler, på de studier, de nævner. Derudover beskriver de Danmark som et af de mest ligestillede samfund i verden, men de problematiserer, at Danmark ikke deler deres forståelse af partnervold som en social mekanisme, der holder kvinden fast i sin position under manden (Ibid., pp. 12-14).

4.4 Sammenfatning

BUFDIR har i deres rapport forsøgt at sammenligne nordiske forekomststudier af partnervold. Det er dog hurtigt klart, at dette kan være meget problematisk grundet den store variation i deres definitioner af vold – især psykisk og seksuel vold. Alligevel finder BUFDIR visse tendenser på tværs af disse studier såsom kvinder i højere grad bliver udsat for grov fysisk partnervold, hvorimod kønsforskellen ved mildere fysisk partnervold er mindre og at mænd også bliver udsat for partnervold, især af psykisk karakter. Alle de nordiske studier en kønsneutral tilgang til partnervold, da de både undersøger prævalensen for mænd og kvinder. Denne tilgang ses i resten af Europa, der primært fokuserer på vold mod kvinder. GREVIO problematiserer denne kønsneutrale tilgang, da partnervold i følge dem, er et kønsbaseret problem, hvor kvinderne er de udsatte. Derfor argumenterer de for fokus for partnervold primært bør være hos kvinder.

5. Kønsparadigmet

Fokus for dette speciale er hvorvidt debatten om partnervold er påvirket af det såkaldte kønsparadigme og hvis dette er tilfældet, hvordan paradigmet påvirker denne debat. Et spørgsmål er således om denne forståelse af kønnene giver en bedre forståelse af partnervoldens natur eller hindrer den en mere dynamisk forståelse.

Som beskrevet i forgående kapitel eksisterer der en uenighed i, hvorvidt mænd kan være ofre for partnervold. BUFDIR finder i de anvendte undersøgelser evidens for, at mænd kan være ofre for partnervold, hvilket bl.a har ledt til den kønsneutrale tilgang til forståelsen af partnervold (BUFDIR, 2017, p. 35; Jonassen, 2013, p. 47f). På trods af denne evidens kritiserer GREVIO Danmarks fokus på mandlige ofre, da de argumenterer for, at partnervold er en kønsbaseret problematik (GREVIO, 2017, p. 12-14). Kontroversen om, hvorvidt der er kønsforskelle i prævalensen af udsættelse eller udøvelses af partnervold, omhandler diskussionen om kønssymmetri eller -asymmetri. De teoretikere, der mener, at prævalensen er kønssymmetri, ser, at der ingen kønsforskelle er i prævalensen af partnervold og derved symmetrisk. De, der mener, at der er en kønsforskel, ser prævalensen som asymmetrisk. Derudover diskuteres det også, hvorvidt motivationen og risikofaktorerne for udøvelsen af partnervold er kønssymmetriske (Straus, 2009, p. 553; Straus, 2010, p. 332f; Winstok, 2013b, 339f). Kontroversen om kønssymmetri og -asymmetri stærkt influeret af kønsparadigmet (Winstok, 2013b, p. 400). Derfor vil der i det kommende afsnit blive fokuseret på en beskrivelse af dette.

5.1 Beskrivelse af kønsparadigmet

Dette afsnit omhandler en dybdegående beskrivelse af kønsparadigmet.

Paradigme forstås i denne sammenhæng som et bredt spektrum af komponenter, der styrer den videnskabelige tænkning samt den kulturelle forståelse af et givet fænomen i dette tilfælde partnervold. Paradigmet dikterer, hvordan individet opfatter den virkeligheden, hvor fænomenet forekommer samt giver individet retningslinjer for, hvordan dette skal identificeres, studeres og forstås (Winstok, 2013a, pp. 20, 163).

Som kort beskrevet omhandler kønsparadigmet umiddelbare forståelse af, at mænd er udøverne for partnervold og kvinderne er ofre (Dutton, 2010, p. 5f). Dette kønsparadigme er baseret på den eksisterende diskurs og/eller kønsstereotyper i samfundet (BUFDIR, 2017, p. 3). Kønsstereotyper er specifikke forståelser af kønnenes

forskellige psykologiske karaktertræk og karakteristika samt hvilke aktiviteter kønnene engagerer sig i. Når en person associerer visse mønstre af adfærd med hhv. mænd og kvinder, kan denne ende med at overse de individuelle variationer og undtagelser, som ikke er kønsspecifikke. På den måde kan der ske en association af den konkrete adfærd til et bestemt køn. Disse kønsstereotyper er meget indflydelsesrige og påvirker måden, hvorpå mennesket forstår kønnene også selvom disse forståelser afviger fra virkeligheden (Brannon, 2002, p. 153; Crawford & Unger, 2004, p. 49f). Flere undersøgelser er blevet foretaget med ønsket om at undersøge hvilke karaktertræk, der tildeles henholdsvis mænd og kvinder. Forskere finder, at mænd oftest tildeles instrumentelle karaktertræk såsom det at være aktiv, objektiv, selvstændig, handlekraftig, magtfuld, aggressiv, direkte, ufølsom, dominerende, kompetent og i kontrol. Generelle karaktertræk, der beskriver en person, der er i stand til effektivt at manipulere med verden. Kvinder derimod tildeles oftest affektive karaktertræk såsom erm, udtryksfuld, sensitiv og passiv. Generelle karaktertræk, som beskriver en person, som er omsorgsfuld og vægter mennesker over materielle ting. Overordnet ses manden som den aggressive og handlekraftige, imens kvinden er den passive (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 47; BUFDIR, 2017, p. 75, 77; Crawford & Unger, 2004, p. 51; Lippa, 2002, p. 93-95). Disse kønsstereotyper, argumenterer Dutton for, også gør sig gældende ved den feministiske forståelse af partnervold, hvor manden altid ses som den udøvende og kvinden som ofret (Dutton, 2010, p. 5f). Dette gør ifølge Donald G. Dutton og Tonia L. Nicholls at den forskning, der eksisterer inden for partnervold, bliver farvet af det fokus, der har været grundet feminismen og det såkaldte kønsparadigme (Dutton & Nicholls, 2005, p. 681). Dette synspunkt bliver bakket op af Lara Stemple & Ilan H. Meyer, der argumenterer for, at der kan være en tendens i samfundet til at se kvinden som ofret og manden som gerningsmanden (Stemple & Meyer, 2014, p. 19f). De beskriver bl.a., at et tegn på eksistensen for dette paradigme er, at kvinder sjældent eller aldrig opfattes som udøvere af vold eller anden form for misbrug af andre. Derudover anses mænd som udsat for mindre skade end kvinder (Ibid.).

Det augmenteres herved for, at kønsparadigmet både påvirker den kulturelle forståelse af partnervold samt den videnskabelige tænkning af fænomenet (Winstok, 2013a, pp. 20, 163). Derfor vil der først komme en beskrivelse af, hvordan kønsparadigmet påvirker den kulturelle forståelsen af partnervold, hvorefter kønsparadigmets påvirkning af forskningen bliver beskrevet.

5.2 Kønsparadigmets påvirkning af forståelsen af partnervold

Dette afsnit omhandler, hvordan kønsparadigmet påvirker individets forståelse af partnervold. Først vil der blive på baggrund af Kæresteundersøgelsen og fokusgruppeinterview foretaget af Rikke Plauborg, Katrine Bindesbøl Holm Johansen og Karin Helweg-Larsen blive beskrevet, hvordan unge forstår partnervold. Derefter vil der blive beskrevet fund fra andre danske og udenlandske undersøgelser, der undersøger en bredere aldersmæssig population.

5.2.1 Unges forståelse af partnervold

Kønsparadigmets påvirker som beskrevet den eksisterende samfundsmæssige diskurs om partnervold (BUFDIR, 2017, p. 3), hvilket bl.a kan ses på unges forståelse og holdning til kærestevold. Udover at undersøge prævalensen for kærestevold hos 16-24-årige undersøger Kærestevoldsundersøgelsen 2011 også hvilke holdninger, de unge har til vold (Plauborg, Johansen og Helweg-Larsen, 2012, p. 12). Plauborg, Johansen og Helweg-Larsen har i deres rapport «Kærestevold i Danmark» fra SFI beskrevet disse fund fra Kæresteundersøgelsen samt yderligere foretaget fokusgruppeinterviews med unge for at afdække deres holdning og opfattelse af kærestevold (Ibid., p. 7). 14 piger og 10 drenge fra hhv. et gymnasium og en teknisk skole i hovedstadsområdet er blevet interviewet. Aldersspredningen er fra 16 til 30 år, hvor hovedparten af de unge er imellem 17 og 19 år (Ibid., p. 11). De kvantitative og kvalitative undersøgelsesresultater afklarer og understøtter hinanden, hvor de fokusgruppeinterviewene kan udbyde undersøgelsesresultater fra Kærestevoldsundersøgelsen (Ibid, p. 13).

Som beskrevet viser kærestevoldsvoldsundersøgelsen, at omkring dobbelt så mange kvinder end mænd angiver at have været udsat for alle typer vold eller have været udsat for fysisk vold fra en kæreste indenfor det seneste år (Helweg-Larsen, 2012, p. 12f, 97). En af grundene til at de finder denne store forskel kan være de store kønsforskelle i forståelsen af kærestevold (Ibid., p. 13). Generelt ses der, at de unges forståelse af kærestevold er formet af kønsparadigmet, hvor manden er den primære udøver og kvinden er det primære offer. Denne forståelse er bl.a grundet det fysiske styrkeforhold imellem kønnene og det at kvinder oftere lider de største konsekvenser ved kærestevold (Winstok, 2013, p. 400f; Straus, 2009, p. 556; Straus, 2010, p. 336; Kimmel, 2012 pp. 1346-1348; Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 11). Studier viser, at mænd generelt har større fysisk styrke end kvinder (Lippa, 2002, p. 25f; Hamberger &

Larsen, 2015, p. 713) Der er ingen af mændene i denne undersøgelse oplever det at få lussing fra kæresten som værende udsat for vold. Samtidig føler de heller ikke kontrollerende adfærd fra deres kæreste som krænkende men derimod som et incitament til at afslutte forholdet (Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 13). Mændene finder heller ikke de voldelige handlinger så frygtfremkaldende som kvinderne, da de tolker kvindernes voldshandling som en form for konflikthåndteret eller som en straf for at have opført sig upassende. De ser ikke voldshandlingerne som en måde, hvorpå kvinderne opnår kontrol eller magt på (Ibid.).

De unge har en ambivalens i forhold til deres holdninger og forståelse af kærestevold (Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 11). De fleste mener, at det er forkert at udøve vold mod sin kæreste, men samtidig skelner de unge også imellem acceptabel og uacceptabel vold. De unge mener, at visse situationer gør vold acceptabel (Ibid.). 0,2 % af kvinderne og 0,2 % af mændene mener, at det generelt er ok at bruge vold mod en kæreste. Samtidig mener, 1,3 % af kvinderne og 3,0 % af mændene at det er ok for **mænd** for at bruge vold mod en kæreste, hvis vedkomne har været utro og 3,6 % af kvinderne og 6,0 % af mændene mener, at det er ok for **kvinder** at bruge vold mod en kæreste, hvis vedkomne har været utro (Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 69) De kalder det at give en lussing til en kæreste grundet vedkomnes utroskab som en ”forståelig flad”. Derved finder de unge ikke alle voldshandlinger som upassende eller uacceptable i et kæresteforhold (Ibid., p. 11) Sammenfattende er der tre gange så mange kvinder og præcis dobbelt så mange mænd i undersøgelsen, som mener at kvinders vold mod mænd er mere acceptabel end mænds vold mod kvinder (Ibid., p. 69).

I fokusinterviewene ses det også, at de unge holdninger afspejler den kønsparadigmatiske forståelse af partnervold. Mændene er de primære udøvere og kvinderne er de primære ofre, hvilket igen er grundet fysiske styrkeforhold imellem kønnene. Forfatterne konkluderer derfor, at det er styrkeforholdet, der er afgørende for, hvorvidt volden er acceptabel eller ej (Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 96). Flere af kvinderne i disse interviews mener dog, at mænd i højere grad end kvinder bliver udsat for psykisk vold. Specifikt kan kvinder bruge sladder som et ”våben” mod mænd (Ibid.). Fysisk vold bliver omtalt af de unge som kønsbaseret vold, hvor manden er den primære udøver og kvinden er det primære offer. Psykisk vold bliver derimod beskrevet som en særlig kvindelig voldsform, hvor manden er offer (Ibid., p. 99).

Denne forståelse af kønsforskellen ved de forskellige voldsformer, kan meget vel afspejle virkeligheden. Dette kan bl.a. ses hos en undersøgelse foretaget af Videncenter for Psykotraumatologi på Institut for Psykologi, Syddansk Universitet, hvor 661 profiler af voldsudøvere i behandling hos Dialog mod Vold er blevet analyseret. Her finder de, at kvindelige udøvere er mere tilbøjelige til at udøve psykisk vold mod deres partnere, hvorimod mandlige udøvere er mere tilbøjelige til at udøve fysisk og seksuel vold mod deres partnere (Dokkedahl & Elklit, 2018, p. 39f).

Samtidig beskriver kvinderne, at de har en fordel over mænd, da kvinder oftest ses som ofre for partnervold, hvilket de kan bruge til deres egen fordel. De er bevidste om, at deres vold er mere acceptabel, da det ses som mindre skadeligt end mænds og derved nemmere kan slippe afsted med at bruge vold mod deres partner (Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 97f). Derudover ligger det præmissen om, at mænd kan blive udsat for fysisk og seksuel vold fra kvinder. Dette demonstrerer, at mænd opfatter maskulinitet som det at være stærkere end piger, hvilket kan resultere i, at de kan gøre det svært for mændene at blive opfattet som offer af kærestevold (Ibid., p. 98).

På baggrund af denne undersøgelse kan det tyde på, at der eksisterer kønsforskelle i forståelsen af partnervold. Disse forståelser ligger op ad kønsparadigmet, da kvinderne i højere grad ses som ofre for partnervold og mænd i højere grad ses som udøvere. Kvinders vold mod mænd er generelt mere accepteret end mænds vold mod kvinder. Derudover oplever mændene heller ikke kvinders vold som skadende og krænkende på samme måde, som kvinderne oplever mænds vold mod dem.

5.2.2 Nationale og internationale studier

Flere forskellige studier finder flere af de samme tendenser (BUFDIR, 2017, p. 63; Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 33; Arnocky & Vaillancourt, 2014, p. 705). Her findes der også, at der er en kønsforskel i, hvornår individet føler sig udsat for vold. Voldsudsatte kvinder ser sig selv i højere grad ofre for partnervold end voldsudsatte mænd. Selvom disse mænd er udsat for en fysisk voldshandling i juridisk forstand, så oplever de ikke selv at være udsat for vold. Disse mændene beskriver også tilfælde med grov fysisk vold, men definerer sig ikke stadig som udsat for vold (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, pp. 64, 67; Arnocky & Vaillancourt, 2014, p. 708f). Dette kan gøre, at selvom mænd bliver udsat for fysisk vold, bliver dette underkommunikeret og

derved kan mænd være udsat for fysisk vold i større omfang end de giver udtryk for (BUFDIR, 2017, p. 70; Arnocky & Vaillancourt, 2014, p. 708f). Mændene oplever, at den psykisk vold værre end den fysiske, hvilket gør at den fysiske vold ikke fylder så meget i deres bevidsthed (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 59). Der ses også her, at mænd udsættes for systematisk psykisk, materiel og økonomisk vold samt stærkt kontrollerende adfærd, hvorimod den fysiske vold er mindre systematisk (BUFDIR, 2017, p. 70). Igen beskrives den fysiske styrkeforskel imellem kønnene, som evt. begrundelse herfor, men denne fysiske overlegenhed er dog ikke nødvendigvis en faktor, der gør manden i stand til at stoppe volden, da der kan være en tendens til, at de voldelige kvinder er mændene verbalt overlegen og derved har det psykologiske overtag i forholdet (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 66). Derudover oplever mændene også, at det er umandigt at slå kvinder og det kan derved være svært at slå tilbage (BUFDIR, 2017, p. 66f).

Samtidig eksisterer der også et stort stigma omkring partnervold, hvilket kan gøre det svært for de udsatte søge hjælp. Stigma er baseret på negative kendetegn der hæftes på en person som et socialt stempel. De individer, der er blevet stigmatiseret, kan opleve at deres sociale status bliver formindsket og at de kan blive diskrimineret af andre (Murray, Crowe & Brinkley, 2015, p. 320; Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 109). Stigma kan forekomme individuelt, interpersonelt og samfundsmæssigt, hvilket gør, at det kan deles ind i tre typer: *internaliseret stigma*, *forventet stigma* og *kulturelt stigma*. *Internaliseret stigma* refererer til, når den udsatte internaliserer de negative budskaber voldsudøveren sender igennem den psykiske vold. *Forventet stigma* refererer til frygten for at blive stigmatiseret, hvis andre kender til den udsattes situation. *Kulturelt stigma* refererer til de evt. samfundsmæssige misforståelser af partnervold, hvor den udsatte bl.a kan blive set ned på, set som selv skyld i sin situation eller omfanget af volden bliver minimeret (Murray, Crowe & Brinkley, 2015, pp. 322, 333). Mandlige partnervoldsofre kan i større grad opleve det kulturelle stigma grundet kønsparadigmet, hvilket kan resultere i at det ekstra skamfuldt at søge hjælp. (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 47; BUFDIR, 2017, p. 69, 75; Arnocky & Vaillancourt, 2014, p. 707). De oplever at kvinder i højere grad bliver troet på som ofre (BUFDIR, 2017, p. 70). Dette er bl.a grundet kønsstereotyperne, der som beskrevet fremsætter, at mændene er de aktive, dominerende, aggressive, handlekraftige, magtfulde og i kontrol. Kvinderne er derimod erme, udtryksfulde, sensitive og passive (Plauborg &

Helweg-Larsen, 2012, p. 47; BUFDIR, 2017, p. 75, 77; Crawford & Unger, 2004, p. 51; Lippa, 2002, p. 93-95). I den kønsstereotype forestilling af maskulinitet ses sårbarhed ikke som en del af det at være mand (BUFDIR, 2017, p. 75, 77). Omvendt går kvinders brug af vold for at opnå kontrol og magt over deres mandlige partner imod kønsstereotyperne, da kontrol og magt ikke ses som udprægede feminine træk (Arnocky & Vaillancourt, 2014, p. 707). Denne forståelse af kønnene kan resultere i, at evidensen for kvindelige voldsudøvere forstås ved, at kvinderne ikke selv tager initiativ til volden, men derimod kun bruger volden som selvforsvar mod deres voldelige partnere (Ibid.)

5.3 Kønsparadigmet i forskningen

Som beskrevet omhandler en af diskussionerne indenfor forskningen af partnervold, hvorvidt prævalensen samt motivationen og risikofaktorerne for udøvelsen af partnervold skal ses som kønssymmetriske eller -asymmetriske. Denne diskussion er stærkt influeret af kønsparadigmet. Bl.a. argumenterer Dutton og Nicholls som beskrevet for at forskningen af partnervold kan blive farvet grundet kønsparadigmet (Dutton & Nicholls, 2005, p. 681; Straus, 2009, p. 553; Straus, 2010, p. 332f; Winstok, 2013b, 339f).

Professor i socialpsykologi Zeev Winstok beskriver, at der indenfor forskningen af partnervoldt eksisterer fem grupperinger, der forholder sig forskelligt til kønsparadigmet og kønssymmetri af partnervold (Winstok, 2013b, p. 407f). Den første gruppe mener, at kønsparadigmet er det mest relevante indenfor partnervoldsforskningen. De afviser eller ignorerer derimod al evidens på kvinders udøvelse af vold i parforhold og derved evidensen på kønssymmetri. Den anden gruppe mener, at kønsparadigmet er det mest relevante i forhold til forskningen af partnervold, men afviser eller ignorerer ikke evidensen for kønssymmetri. De mener derimod, at kønsparadigmet skal justeres, ændres, udvides og endda omformes, hvilket gør, at den passer med evidensen indenfor partnervoldsforskningen. Den tredje gruppe accepterer evidensen for kønssymmetri, men er skeptisk overfor kønsparadigmet og evt alternative paradigmer. Her menes der, at der er brug for mere forskning indenfor feltet før der kan være nogle endegyldige forklaringsgrundlag for partnervold. Den fjerde gruppe accepterer evidensen for kønssymmetri og ser denne evidens som basis for at afvise relevansen for kønsparadigmet. De mener derfor, at der brug for et alternativt paradigme indenfor feltet. Den

femte gruppe mener, at kønsparadigmet er irrelevant for partnervoldsforskningen og accepterer ukritisk evidensen for kønssymmetri (Ibid.).

I dette speciale vil der blive fokuseret på den første og femte gruppering grundet disse beskrives som hovedstrømningerne inden for forskningen af partnervold (Johnson, 1995, p. 283f; Winstok, 2013b, p. 407f). Den første gruppering beskriver det feministiske perspektiv, der argumenterer for, at mænd er de primære udøvere af partnervold og kvinderne er de primære ofre. De mener som beskrevet, at partnervold er en kønsbaseret vold (Ali & Naylor, 2013b, p. 612-614; GREVIO, 2017, p. 7; Winstok, 2013b, p. 407f). Den femte gruppering beskriver familievoldsperspektivet, der mener, at udøvelsen af partnervold er kønssymmetrisk (Dutton, Nicholls & Spedel, 2005, pp. 1, 11f, 18, 24; Winstok, 2013b, p. 407f).

Afslutningsvis vil der som beskrevet blive fokuseret på et nyt perspektiv indenfor forståelsen og forskningen af partnervold. Dette nye perspektiv ligger indenfor den fjerde gruppering, hvor der menes, at der er behov for et nyt paradigme indenfor partnervold. Winstok beskriver også, at denne nye retning baserer deres forskning på et andet paradigme end de foregående (Winstok, 2013a, p. 162). Dette perspektiver ligger op til en mere dyadiske forståelse, hvor der ikke fokuseres på den voldelige adfærd, men fokuserer derimod på adfærdsdynamikken i parforholdet i stedet (Bates, 2016, p. 937; Dokkedahl & Elklit, 2018, pp. 5, 15; Straus & Gozjolko, 2014, pp. 51, 61; Winstok, 2013a, p. 162). Dette vil blive uddybet nærmere i afsnittet 6.4. I de næste afsnit vil der blive fokuseret på to hovedstrømninger forskellige forståelser og forskning af partnervold.

5.3.1 Det ontologiske og epistemologiske mellemrum

Winstok finder, at der er et stort ontologisk og epistemologisk mellemrum hos hhv. det feministiske perspektiv og familievoldsperspektivet, da de undersøger to forskellige sociale virkeligheder (Winstok, 2011, p. 308). Ontologien beskrives som *læren om det værende* og epistemologien er læren og undersøgelsen af det erkendte (Christensen, 2014, p. 21; Jacobsen et al., 2013, p. 21). Med andre ord er ontologien forskerens videnskabelige virkelighed og i dette tilfælde den sociale virkelighed, der undersøges. Overordnet består videnskab af udforskning af et genstandsområde eller et genstandsfelt, hvilket vil sige et udsnit af verdenen, som er gjort tilgængelig for udforskning. Genstandsfeltet definerer videnskabens ontologi, da genstandsfeltet definerer det

område det udsnit af verdenen, som forskeren undersøger (Christensen, 2014, p. 21; Jacobsen et al., 2013, p. 21; Winstok, 2011, p. 307). Epistemologien omhandler derimod, hvordan denne sociale virkelighed erkendes (Jacobsen et al., 2013, p. 21). Både ontologi og epistemologi drejer sig om individets forhold til virkeligheden, men der er stor forskel på betydningen, hvorvidt individet betragter noget som værende eller som erkendt. Hvis individet ser noget som værende er dette uafhængigt af beskueren, hvorimod hvis individet ser noget som erkendt, er dette afhængig af beskueren (Christensen 2014, p. 22). Skellet imellem ontologien og epistemologien er derved vigtig, da det er vigtigt at være opmærksom på, at erkendelsen af verden er afhængig af personen, som erkender (Ibid., p. 21).

Winstok finder som benævnt, at det feministiske perspektiv og familievoldsperspektivet har forskellige ontologiske og epistemologiske ståsteder. Dette begrundet han ved, at selvom begge perspektivers genstandsfelt er partnervold, har de helt forskellige referencepunkter, hvorfra de bygger deres konceptuelle rammer. De feministiske perspektiv fokuserer på de voldsudsatte og dette perspektivs forståelse af voldelig adfærd er baseret på udøverens motivation for volden. Familievoldsperspektivet fokuserer derimod på aggressionen på voldsudøverne og mener, at al voldelig adfærd, hvor udøveren bevidst ønsker at skade den anden, skal ses som vold, uanset hvad motivationen for volden er (Winstok, 2011, p. 307f). Denne ontologiske forskel giver ifølge Winstok samtidig en forskel i deres epistemologi samt forskningsmetoder. Især spørgsmålet om konteksten er her central. Begge parter er enige i, at det ikke er muligt at identificere og forstå en handling isoleret fra sin kontekst, men er uenige i, hvordan dette skal implementeres. Det feministiske perspektiv mener, at konteksten er afgørende for både identifikationen og forståelsen af partnervold, hvorimod familievoldsperspektivet mener, at konteksten kun er vigtigt for forståelse og derved ikke identifikationen af partnervold (Ibid., p. 308).

De to perspektiver er dog ikke altid klar over denne ontologiske og epistemologiske forskel imellem dem (Winstok, 2011, p. 308). Ifølge Winstok, ser begge perspektiver, at udøveren og den udsatte er to aspekter af samme fænomen og antager herved, at hvis det ene aspekt undersøges, undersøges det andet aspekt også. Denne tankegang kan dog være problematisk, da Roy F. Baumeister, Arlene Stillwell og Sara R. Wotman finder i deres undersøgelse om udøvere og udsattes voldsfortællinger, at der kan være en forskel i, hvordan hhv. udøveren og den udsatte opfatter volden. Personerne i

denne undersøgelse er både blevet spurgt ind til en situation, hvor de er udøver af vold og en situation, hvor de er udsat for vold (Baumeister, Stillwell & Wotman, 1990, pp. 994; 1000). I deres undersøgelse finder de en tendens til at udøveren ser volden som meningsfuld og forståelig og voldshændelsen har være enkeltstående uden de store konsekvenser for den udsatte. Den udsatte derimod finder voldshændelsen som tilfældig og uforståelig og at dette har forårsaget varere konsekvenser (Ibid.). Derved kan det være problematisk kun at kigge på den ene part, da denne undersøgelse bevidner, at der kan være en forskel i opfattelsen af partnervold.

5.3.2 Den paradigmatisk forskel

Grundet den ontologiske og epistemologiske forskel hos de to hovedstrømninger, har de derved ifølge Winstok helt forskellige paradigmatisk grundlag for deres forskning. Det feministiske perspektiv udøver deres forskning på baggrund af kønsparadigmet, hvor fokus er hos køn. Familievoldsperspektivet udøver derimod deres forskning på baggrund af paradigmet om interpersonel konflikt, hvor fokus er hos interpersonelle konflikter, som motivation for udøvelsen af vold (Winstok, 2013a, pp. 22, 161). Denne paradigmatisk forskel påvirker hvor fokus for de to perspektivers forskning er baseret, hvilket resulterer i, at hos de to perspektiver er stor forskel på hvordan partnervold identificeres, defineres og forstås (Winstok, 2011, p. 307f; Winstok, 2013b, p. 339). Disse grundlæggende forskelle gør, ifølge Winstok, at denne kontrovers ikke kan løses. Derudover fortsætter kontroversen, da der eksisterer forskelle i det sprog, der bruges til at beskrive, analyserer og diskuterer dette fænomen (Winstok, 2013b, p. 339f).

5.3.3 Kontroversens diskurs

Winstok argumenterer for, at denne kontrovers er gået i hårdknude og denne hårdknude ikke kan løses grundet parternes fokus, der har været på selve kontroversen i stedet for at undersøge dens baggrund (Winstok, 2013b, p. 400) Winstok ser en tendens hos de to parter, hvor de begge nægter at forstå de basale antagelser af den anden parts forståelsesramme og nedgør modpartens forskningsevner (Ibid., p. 405).

Et eksempel på dette er Dutton og Nicholls, der er stærkt kritiske overfor det feministiske perspektiv og beskylder det for direkte for at mangle objektivitet med den begrundelse at forskerne ligger under for *the confirmation bias*. Med dette mener de, at en stærk forudindtaget holdning til et forskningsfelt vil farve tolkningen af data. Dette betyder, at forskerne i større grad finde fejl ved den empiri, der taler imod deres

forudindtagne holdninger og i større grad vil se igennem fingre med de fejl og mangler, der kan være i den empiri, der taler for deres forudindtaget holdning (Dutton & Nicholls, 2005, p. 681f). Herunder kan ønsket om social retfærdighed påvirke deres opfattelse af data, hvis data passer deres mål for social forandring. Ifølge Dutton og Nicholls betyder dette for forskningen af partnervold, at data, der ikke finder evidens for eksistensen af kønsparadigmet eller finder evidens for kønssymmetri, bliver afvist, ignoreret eller prøvet bortforklaret (Ibid., p. 682).

Sociolog Michael Kimmel argumenterer derimod for, at teorien om kønssymmetri for er en myte og de, der påstår at den eksisterer, ikke forstår de data, de finder. Han mener, at familievoldsforskerene ikke forstår ikke, hvad deres undersøgelserne måler og udelader. Derudover påstår Kimmel, at andre forskere baserer deres påstande om kønssymmetri på baggrund af deres motivation for at diskreditere kvinders lidelse (Kimmel, 2012, p. 1356). Disse argumenter bliver dog ikke uddybet mere.

Disse beskylder fra begge parter side påvirker hele denne debat om køn og partnervold, der ifølge Winstok er sort/hvid uden nogle mellemveje, ingen fleksibilitet og ingen klare kriterier (Winstok, 2013, pp. 401, 405). Samtidig kan der sættes spørgsmålstegn ved, hvorvidt begge parter ligger under for *the confirmatory bias*, da de begge i lige høj grad afviser empiri, der taler for den anden parts standpunkter.

Generelt ses det, at der er stor forskel på forståelsen og undersøgelsen af partnervold grundet hvorvidt kønsparadigmet ses som relevant for forskningen af dette felt (Winstok, 2013, p. 403). Disse uenigheder og manglende fleksibilitet og forståelse fra begge parter side påvirker diskussionen af partnervold. Derfor vil det i det næste kapitel ikke nødvendigvis være muligt at komme en grundlæggende konklusion andet end at de er uenige. Dog vil jeg ved brug af de beskrevne teorier i kapitel tre og åbne op for en større fleksibilitet i forståelsen af partnervold.

5.4 Sammenfatning

Der kan her ses en tendens til, at kønsparadigmet påvirker den videnskabelige tænkning samt den kulturelle forståelse af partnervold. Dette kan bl.a. være forklaringen på kønsforskellene i forståelsen af partnervold. Kvinder har i forhold til mænd en større tendens til at se sig selv som værende ofre for partnervold. Selvom mænd er udsat for vold i juridisk forstand, kan der stadig være en tendens til, at de ikke oplever sig som volds ofre. Derudover er kvindernes vold mod mænd mere acceptabel end mænds vold

mod kvinder. Samtidig kan mandlige voldsofre finde det særligt skamfuldt at indrømme, at de har været udsat for partnervold. De kan føle, at ved at indrømme at de har været udsat for partnervold, da de kan have en oplevelse af, at de ikke bliver troet på i samme omfang som kvindelige ofre.

I forskningen eksisterer der flere grupperinger der forholder sig forskelligt til kønsparadigmet og kønssymmetri af partnervold. Herunder er der det feministiske perspektiv og familievoldsperspektiver, der ses som de to hovedstrømninger indenfor forskningen af partnervold. Der er dog store ontologiske og epistemologiske mellemrum hos disse perspektiver. De forskel i ontologi og epistemologisk giver de to perspektiver helt forskellige paradigmatisk grundlag for deres forskning, hvilket påvirker deres holdning til hvordan partnervold identificeres, defineres og forstås. Det feministiske perspektiv baserer deres forskning ud fra kønsparadigmet, hvorimod familievoldsperspektivet baserer deres forskning på paradigmet om interpersonel konflikt. Dette resulterer i kontroversen om, hvorvidt partnervold er kønssymmetrisk eller -asymmetrisk og hvorvidt kønsparadigmet er relevant for forskningen af dette fænomen.

6. Diskussion

Diskussion om forekomsten af kønssymmetri eller -asymmetri er ifølge Winstok en af de mest kontroversielle emner indenfor forskningen af partnervold (Winstok, 2013b, p. 400). Som beskrevet, forskere skelner imellem tre aspekter af partnervold: motivationen, selve handlingen og konsekvenser for ofrene af vold (Ibid.). Herfra udspringer diskussionen om, hvorvidt der er kønsforskelle indenfor hvert aspekt. Da det feministiske perspektiv og familievoldsperspektivet har et stort ontologisk og epistemologisk mellemrum vil deres forståelser og fokus på de tre aspekter også være forskellige. Generelt er der enighed i, at kvindelige ofre for partnervold lider under de største konsekvenser herunder de største fysiske skader. Derimod er der uenighed i, hvorvidt dette skal påvirke definitionen af partnervold. Samtidig er der stor uenighed i, hvorvidt der eksisterer kønsforskelle i motivationen for udøvelsen og selve voldshandlingerne. Med andre ord om motivationen og handlingerne er kønssymmetriske eller -asymmetriske (Johnson, 1995, p. 283f; Winstok, 2013b, p. 400f). Men som beskrevet påvirker kønsparadigmet ikke kun den videnskabelige tænkning, men også den kulturelle forståelse af partnervold (Winstok, 2013a, pp. 20, 163). Derfor vil kønsforskellene i forståelsen af partnervold medtages i den kommende diskussion. Afsnittende i dette kapitel

kommer derved til at omhandle diskussionen om kønsparadigmet og kønssymmetri indenfor hvert aspekt. I forhold til de forskellige voldsformer vil der hovedsageligt blive fokuseret fysisk og psykisk vold, da disse er de eneste, der er en del af diskussionen i forhold til partnervold. Seksuel vold bliver kun nævnt i prævalensstudier og er ikke del af diskussionen om motivationen eller konsekvenserne.

6.1 Symmetri i konsekvens

Som beskrevet er der generel enighed om, at kvinder lider de største konsekvenser af partnervold, men der er uenighed om, hvorvidt dette skal påvirke definitionen af partnervold (Winstok, 2013b, p. 400f). Generelt ses det at fysisk vold forårsager flere fysiske og psykiske skader, end oftere i dødsfald og producere mere frygt hos udsatte kvinder end udsatte mænd. Derudover argumenteres det, at kvinder oftere er økonomisk fanget i et voldeligt forhold, fordi kvinder stadig tjener mindre end mænd (Archer, 2000, p. 664; Winstok, 2013b, p. 400f; Straus, 2009, p. 556; Straus, 2010, p. 336; Kimmel, 2012 pp. 1346-1348). De overstående påstande stemmer overens med fundene fra de undersøgelser, der er blevet lavet i de nordiske lande. Her ses som beskrevet en tendens til, at kvinder i højere grad bliver udsat for grov fysisk partnervold (BUFDIR, 2017, p. 34f). Denne tendens ses også i den data fra Landspatientregisteret og Ulykkesregisteret, der opgør antallet af skadestuekontakter som følge af udsættelse af partnervold. Disse viser bl.a., at kvinder er seks gange så ofte i kontakt med sygehuset grundet partnervold end mænd (Helweg-Larsen, 2013, pp. 17, 14f).

Set fra det feministiske perspektiv er dette bevis for kønsparadigmets eksistens og relevans (Kimmel, 2013, p. 1347f). Samme empiri anskues af forskerne indenfor Fami-lievoldsperspektivet som noget, der er et resultat af at mænd oftere er fysisk stærkere end kvinder (Lippa, 2002, p. 25f; Hamberger & Larsen, 2015, p. 713). De mener, at det faktum at kvinder lider de største konsekvenser er irrelevant for definitionen af partnervold og argumenterer for, at selvom der er forskel i konsekvens af volden, skal dette hverken påvirke diskussionen om kønssymmetri eller afvise det faktum, at mænd også bliver udsat for partnervold. Samtidig pointeres der, at konsekvenserne for den fysiske vold ikke skal forveksles med de dynamikker, der ligger til baggrund for den voldelige adfærd (Dokkedahl & Elklit, 2018, p. 94f; Straus, 2010, pp. 336, 347). De mener også her, at en af forklaringerne for at kvinder oplever større frygt i forhold til

mænd er grundet den typiske forskel i kønnenes fysisk styrke (Hamberger & Larsen, 2015, p. 713).

Samtidig finder mændene i Kærestevoldsundersøgelsen som beskrevet ikke de voldelige handlinger så frygtfremkaldende som kvinderne, da de tolker kvindernes voldshandling som en form for konflikthåndteret eller en straf for at have opført sig upassende og ikke som en måde, hvorpå kvinderne opnår kontrol eller magt (Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 13). Derved er det ikke kun de fysiske styrkeforskelle imellem kønnene, der resulterer i forskellen i frygten hos kønnene. Ud fra dette kan der ses, at mændene har en helt anden forståelse og mentalitet overfor udsættelse af vold. De oplever ikke kvinders fysiske vold som en trussel. Denne forståelse af udsættelsen af vold kan samtidig være påvirket af kønsstereotyperne, hvor mænd fremsættes som de aggressive, handlekraftige mm, hvilket kan resultere i, at mænd er mindre tilbøjelige til at indrømme, at de har været udsat for fysisk vold af en kvindelig partner (BUFDIR, 2017, pp. 75, 77; Crawford & Unger, 2004, p. 51; Lippa, 2002, pp. 93-95; Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 47; Plauborg, Johansen & Helweg-Larsen, 2012, p. 98).

Det overstående omhandler dog kun fysisk vold. Isdal mener her, at det er mangelfuldt og begrænsende kun at fokusere på fysisk vold (Isdal, 2011, p. 35), idet både mænd og kvinder i oftere er udsat for psykisk vold som også kan have store konsekvenser for den udsattes psykiske helbred og livskvalitet (BUFDIR, 2017, p. 35; Straus, 2010, p. 336). Det ses bl.a., at mænd oplever psykisk vold som værre end fysisk vold (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, pp. 59, 64, 67). Derfor ville det relevant også at fokusere på andre typer vold og hvorvidt der eksisterer symmetri i effekten af disse

Til trods for at begge hovedstrømninger er enige om, at kvinder lider under de største konsekvenser ved partnervold, er de som beskrevet uenige om, hvorvidt dette skal indvirke på definitionen og forståelsen af partnervold. Dette er i sidste ende et spørgsmål om, hvordan vold og partnervold skal defineres. Ifølge Den Store Danskes definition af aggression og WHO's definition af vold er et central definatorisk aspekt intentionen bag volden uanset dens udfald (Redaktionen, Den Store Danske, 2017; WHO, 2002, p. 5). Isdal mener dog ikke, at vold skal defineres ud fra dens intention. I stedet skal definitionen fokusere på handlingen i sig selv og på handlingens konsekvens. Han fokuserer på hvorvidt den voldelige handling er smertepåførende, skræmmende eller

krænkende overfor den anden person (Isdal, 2011, p. 36). Han skelner derved ikke ved sværhedsgraden af konsekvenserne, men han mener derimod, at det er vigtigt at se alt vold som vold, da han beskriver, at der kan være en tendens til at bagatellisere ”ikke-skadelig” eller mindre alvorlig vold (Ibid., p. 43f).

Kimmel er enig med Isdals definition af vold, men er samtidig kritisk overfor den manglende skelen af sværhedsgraderne af volden. Kimmel stiller spørgsmålet: ”*Can one imagine any other issue in which causes and consequences are thought to be irrelevant?*” (Kimmel, 2002, p. 1346). Dette stiller et interessant spørgsmål om, hvorvidt sværhedsgraden af konsekvenserne for partnervold skal være en del af forståelsen og definitionen af fænomenet. Dette er et afgørende punkt i debatten for kønsparadigmet, da ved at skelne imellem sværhedsgraden af de konsekvenser den fysiske volden har, ses der evidens for kønsparadigmets relevans, da kvinderne er de mest udsatte og lider de største konsekvenser.

6.2 Symmetri i voldshandlinger og motivation

Hvor der er enighed i kønsasymmetrien i konsekvenserne af partnervold, er de to parter stærkt uenige, hvorvidt der eksisterer kønssymmetri eller -asymmetri i forhold til voldshandlingerne og motivationen bag partnervolden (Winstok, 2013, p. 400).

6.2.1 Kønsforskelle i voldsformer og aggression

Selvom de nordiske forekomststudier af partnervold har store forskelle i deres fund, mener BUFDIR, at der kan ses tendenser i de forskellige undersøgelser såsom at kvinder i højere grad bliver udsat for grov fysisk partnervold, imens kønsforskellen ved mildere fysisk partnervold er mindre. Derudover udsættes mænd sjældnere for seksuel partnervold (Helweg-Larsen, 2012, p. 12f; BUFDIR, 2017, pp. 18, 34f). Ud fra disse undersøgelser vil der kunne ses en tendens til, at mænd er mere fysisk voldelige end kvinder. Familievoldsperspektivet argumenterer for, at der er kønssymmetri i udøvelsen af partnervold (Dutton, Nicholls & Spedel, 2005, pp. 1, 11f, 18, 24; Winstok, 2013b, p. 407f). Dog som beskrevet eksisterer der store uenigheder imellem forskere om, hvorvidt mænd er de mest fysisk aggressive. Hvor nogle studier viser, at mænd er de mest fysisk aggressive, viser andre studier, at kvinder og mænd er lige aggressive (Archer, 2000, p. 664; Lippa, 2002, p. 15f).

Disse forskelle kan forekomme af flere årsager. Familievoldsperspektivet fokuserer aggressionen hos voldsudøverne (Winstok, 2011, p. 307f), hvorimod de nordiske forekomstundersøgelser er baseret på deltagernes selvrapportering af udsættelse af partnervold (BUFDIR, 2017, pp. 18, 22). Derved kan individets egen forståelse af volden også her påvirke resultaterne af prævalensstudier (BUFDIR, 2017, p. 18). Generelt opfatter voldsudsatte kvinder sig selv i højere grad ofre som partnervold end voldsudsatte mænd, hvor mænd ikke oplever sig selv som udsat for partnervold selvom dette er tilfældet i juridisk forstand (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, pp. 64, 67; Arnocky & Vaillancourt, 2014, p. 708f). Dette kan være grundet, at mænd oplever den psykiske vold som værre end fysiske og den fysiske vold derved ikke fylder så meget i deres bevidsthed (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 59). Samtidig kan det være meget skamfuldt for mændene at indrømme, at de er blevet udsat for partnervold af en kvinde, hvilket kan resultere i, at denne type vold er underrapporteret hos mænd (Plauborg & Helweg-Larsen, 2012, p. 47; BUFDIR, 2017, p. 69, 75). Dette er igen et spørgsmål om, hvorvidt partnervold skal defineres og om den udsattes oplevelse af volden skal medtages. Isdal ville ikke se disse mænd, som værende udsat for vold, da mændene ikke oplever kvindernes vold som smertepåførende, skræmmende eller krænkende (Isdal, 2011, p. 36).

Igen er denne diskussion baseret på fysisk aggression og fysisk vold. Dette er problematisk, da der kan ses en tendens til, at både mænd og kvinder i højere grad bliver udsat for psykisk vold end fysisk vold og at kvindelige udøvere i højere grad udøver psykisk vold i forhold til mandlige udøvere. Samtidig bliver der i visse parforhold kun udøvet psykisk vold, hvorimod i fysisk voldelige forhold bliver der næsten altid også udøvet psykisk vold (Helweg-Larsen, 2012, p. 12f; BUFDIR, 2017, pp. 18, 34f; Dokkedahl & Elklit, 2018, p. 4, 40; Kastling, 2012, p. 54).

Ifølge Giudice og Österman og kollegaer kan der ses kønsforskelle i hvordan aggression kommer til udtryk, hvor mænd i højere grad udøver fysisk og verbal vold, hvorimod kvinder i højere grad udøver relationel aggression. Herved kunne det tænkes at denne tendens også ville være at finde ved partnervold. Hvor fysisk og verbal aggression i højere grad forstås som partnervold hhv. som fysisk vold og psykisk vold, er relationel aggression ikke knyttet til forståelsen af partnervold på samme måde. Der kan dog ses ligheder i definitionen af den relationelle aggression og Isdals definition af emotionel vold, hvor tavshed eller ”the silent treatment” er et element af dette

(Giudice, 2015, p. 753; Stagor, 2014, p. 424; Österman et al., 1998, pp. 4, 6, 8; Isdal, 2011, p. 63). Samtidig er der også ligheder imellem relationelle aggression og BUFDIRs fund om en specifik form for psykisk vold, som kun mænd bliver udsat for. Her ses det at kvinderne bruger denne psykiske vold instrumentelt for at opnå samvær med børnene (BUFDIR, 2017, p. 3). Herved bruger de kønsparadigmet til deres egen fordel, da kvinden for det meste ses som den udsatte af partnervold vil de oftere tro på kvinden end manden. Kvinderne kan herved i stand til at stoppe manden i at se sine børn og ødelægge hans sociale relation til hans børn eller ødelægge hans rygte ved hjælp af falske anklager (BUFDIR, 2017, p. 3). Dette tyder på, at kvinder også udvise relationel aggression i deres parhold og at inkludere denne form for aggression som en voldstype kunne give en mere nuanceret forståelse af kønsforskellene i voldsudøvelse. Da der som beskrevet ses, at der er en *tendens* til at kvinder oftere bruger den relationelle aggression, er dette ikke ensbetydende med, at mænd ikke også kan udøve dette. Her kunne mænds udvisning af relationel aggression i forhold til partnervold også være interessant at undersøge.

6.2.2 Prævalensproblemet ved psykisk vold

Prævalensen for psykisk vold er svær at sammenligne hos forskellige nordiske undersøgelser grundet manglende ensartethed i definitionerne. Udover disse forskellige i definitionen kan psykisk vold på samme måde som fysisk vold være svær at undersøge grundet individuelle forskelle i oplevelsen af volden. Den psykiske vold kan gøre det sværere for den udsatte at indse, at denne bliver udsat for vold (Murray, Crowe & Brinkley, 2015, p. 333). Der er en korrelation imellem psykisk vold, herunder specifikt emotionel vold, og oplevelsen af stigma. Dette ses ikke på samme måde ved fysisk eller seksuel vold (Murray, Crowe & Brinkley, 2015, p. 333). Den emotionelle volds formål er at få den udsatte til at føle sig lille, elendig eller uvigtig (Isdal, 2011, p. 63). Disse budskaber kan den udsatte ende med at internalisere og derved opleve internaliseret stigma, hvilket kan gøre det svært for individet at søge hjælp (Murray, Crowe & Brinkley, 2015, pp. 322, 333). Derudover beskriver Kate Abramson en specifik form for psykisk vold kaldet Gaslighthing. En form for emotionel manipulation, hvor udøveren bevidst eller ubevidst prøver at få den udsatte til at tvivle på sin egen perception, hukommelse og/eller meninger (Abramson, 2014, p. 2). Derved kan det være svært at få den præcise prævalensen af psykisk vold, da den udsatte kan miste troen på sin egen oplevelse eller få en følelse af, at de selv er skyld i volden, som de bliver udsat for.

6.2.3 Motivation for vold

Grundet de forskellige metoder de to perspektiver bruger, finder de også, at der er forskel i motivationen for den vold mænd og kvinder udøver. Derudover er der også her uenighed i, hvorvidt motivationen for vold skal påvirke definitionen af partnervold.

Det feministiske perspektiv ser partnervold som et produkt af magtforskellen, hvor kvinden undertrykkes af manden. De mener derfor, at mænds motivation for at udøve partnervold er et ønske om at kontrollere kvinden, hvorimod kvindens motivation for vold er at forsere sig selv mod mandens vold (Ali & Naylor, 2013b, p. 612-614; GREVIO, 2017, p. 7; Winstok, 2011, p. 304). Familievoldsperspektivet er dog kritiske overfor denne forståelse af mænd og kvinder motivation for at udøve vold. Ifølge Dutton, Nicholls og Spedel er underliggende motivationer for udøvelsen af partnervold ens for mænd og kvinder. De argumenterer derfor, at der kun findes lidt belæg for, at kvinder oftest kun bruger vold i selvforsvar (Dutton, Nicholls & Spedel, 2005, p. 18).

I et forsøg på at forklare de to perspektivers forskellige forståelser af partnervold og motivationen forslår Johnson som beskrevet, at der i virkeligheden er tale om to forskellige typer af partnervold – Intimate Terrorism og Situational Couple Violence (Johnson, 1995, p. 284; Johnson, 2008, p. 13f). Denne inddeling giver mening i forhold til de to perspektivers forskellige paradigmatisk grundlag, hvor det feministiske perspektiv udøver deres forskning på baggrund af kønsparadigmet og familievoldsperspektivet udøver derimod deres forskning på baggrund af paradigmet om interpersonel konflikt (Winstok, 2013a, pp. 22, 161). Ifølge denne teori fokuserer det feministiske perspektiv på Intimate Terrorism. Dette resulterer i, at de finder at partnervold asymmetrisk, da det her er overvejende mænd, der udøver denne vold mod kvinder. Mændene er her instrumental i deres brug af vold, hvor de bruger volden for at opnå kontrol over deres partner (Johnson, 2008, pp. 13, 20). Johnson mener derimod, at familie-voldsperspektivet fokuserer på Situational Couple Violence, da dette er et resultat af en konflikt, der har taget overhånd, hvor volden er en måde at udtrykke ekstrem vrede eller frustration på. Johnson argumenterer for, at grundet familie-voldsperspektivets fokus på denne voldstype, finder de at partnervold er kønssymmetrisk, da denne vold udøves af både mænd og kvinder (Johnson, 1995, p. 285; Johnson, 2008, p. 18). Ud fra Johnsons teori er mænd oftere instrumental i deres vold, derimod er ingen kønsforskel i udøvelsen af impulsiv vold. Dog finder Connor og kollegaer, at der er ingen

kønsforskelle i forekomsten af instrumentel og impulsiv aggression (Connor et.al, 2003, p. 292). Dette finder Murray Straus og Kristi Gozjolko også i deres studie, hvor de finder, at der eksisterer kønssymmetri i forekomsten af Intimate Terrorism, hvilket vil sige, at kvinder er lige motiveret af ønsket om kontrol (Straus & Gozjolko, 2014, p. 51; 61). Sarah Dokkedahl og Ask Elklit er også stærkt kritiske overfor at inddele partnervold ind i forskellige typer. De argumenterer for, at der er flere problemer med forskningen bag typologierne. Disse problemer er, at der kan indsamles oplysninger fra den ene part, hvilket gør, at graden af kontrol udledes fra handlinger og derved ikke måles separat og hos begge køn. Derudover inddraget psykisk vold ikke ved situationsvold som en måde at opnå kontrol på. Samtidig kan en af de utilsigtede hændelser ved denne type vold være, at den mere almindelige vold ifølge Dokkedahl og Elklit bliver trivialiseret (Dokkedahl & Elklit, 2018, p. 19f). Dokkedahl og Elklit argumenter derimod for, at socialpsykologiske teorier om interpersonel magt bedre kan forklare mandlig og kvindelig aggression (Ibid., p. 20). Denne forståelse af partnervold ligger op af Isdals definition er partnervold, hvor han ser magt som essensen bag voldelig adfærd (Isdal, 2011, p. 36). Ifølge Isdal er Situational Couple Violence også motiveret af kontrol, da denne type vold opstår, når udøveren oplever afmagt, manglende kontrol over en situation eller føler sig truet (Ibid., p. 200f). Samtidig kan være svært at skelne imellem disse to former, da det argumenteres, at al aggression er mere eller mindre instrumentel, da al aggression bruges til at opnå noget (Stangor, 2014, p. 424).

I denne diskussion om motivationen af partnervold kan de epistemologiske forskellige i deres forståelse af partnervold ses. Her er uenighed i, hvordan konteksten skal implementeres. Det feministiske perspektiv vil argumentere for, at selvforser ikke skal ses som en voldelig handling, derimod mener familievoldsperspektivet, at selvom kvinderne udøver vold i selvforser skal dette stadig ses som vold. Ifølge familievoldsperspektivet er konteksten af volden kun relevant i forhold til forståelse af partnervold og ikke identifikationen heraf (Winstok, 2011, p. 308).

En anden måde at forklare udøvelsen af partnervold er ved brug af the nested ecological framework theory (Ali & Naylor, 2013, p. 616f; WHO, 2002, 12f). Det feministiske perspektiv kan kritiseres for kun at fokusere på samfundsniveauet i denne model, hvilket er problematisk da ingen selvstændige faktorer kan forklare voldelige adfærd, men vold ses som et komplekst sammenspil af de forskellige niveauer (Ali & Naylor, 2013, p. 617; WHO, 2002, p. 12). Dette er dog ikke ensbetydende med, at dette feministiske

perspektiv ikke er relevant for forståelsen af partnervold. Archer argumenterer bl.a for, at grunden til at han finder, at kvinder er mere aggressive end mænd er, at hans undersøgelser er foretaget i ligestillede samfund, hvor kvinder er økonomisk uafhængige af mænd og mænd vold mod kvinder er mindre acceptabel (Archer, 2000, p. 668). Ifølge Archer er partnervold i ligestillede samfund i højere grad grundet intrapersonelle og interpersonelle faktorer, hvorimod i samfund med større ulighed imellem kønnene bliver partnervold i højere grad påvirket af de patriarkalske værdier (Ibid.).

6.4 Indbyrdes vold

Som beskrevet i afsnittet 5.3 eksisterer der et nyt perspektiv indenfor forståelsen og forskningen af partnervold, der fokuserer på en mere dyadiske forståelse, hvor der ikke fokuseres på den voldelige adfærd, men fokuserer derimod på adfærdsdynamikken i parforholdet i stedet (Bates, 2016, p. 937; Dokkedahl & Elklit, 2018, pp. 5, 15; Straus & Gozjolko, 2014, pp. 51, 61; Winstok, 2013a, p. 162). Sarah Dokkedahl og Ask Elklit (2018) undersøger indbyrdes vold i deres rapport ”Undersøgelse af indbyrdes vold” udgivet af Nationalt Videnscenter for Psykotraumatologi, Institut for Psykologi, Syddansk Universitet. Heri argumenterer de for, at partnervold bør ses som en uhensigtsmæssig dynamik i et forhold (Dokkedahl & Elklit, 2018, p. 95). De mener derved, at der er brug for en ny termologi, hvor i stedet for det førhen brugte begreb *gensidig vold* skal det i stedet kaldes indbyrdes vold (Ibid.). Indbyrdes vold refererer til, hvor begge parter er udøver samt den udsatte og ifølge flere studier dette den mest hyppige partnervold (Bates, 2016, p. 937; Dokkedahl & Elklit, 2018, p. 5). BUFDIR problematiserer, at de nordiske undersøgelser oftest kun har fokus på udsættelsen for vold, men sjældent på udøvelse. Dvs at de tilfælde, hvor der kunne være tale om såkaldt indbyrdes vold, hvor begge parter er udøver og udsættes for vold, bliver ikke klarlagt (BUFDIR, 2017, pp. 18, 22). Kun Haaland et al., undersøger dette og her finder de, at mere end 60 % af mændene, der rapporterer at være udsat for partnervold, samtidig også har udøvet partnervold. Omkring 30 % af kvinderne rapporterer det samme (Ibid., p. 22). Her ses det, at dobbelt så mange mænd end kvinder har både været udsat og udøvet partnervold. Dette kan være grundet at situationelle faktorer påvirker kønnene forskelligt. Mænd reagerer i højere grad på provokation eller stressede situationer med aggression, hvorimod kvinder i højere søger hjælp og støtte hos deres sociale netværk (Lippa, 2002, pp. 15f, 28, 13f). Studier viser også, at den største risikofaktor for at

blive udsat for partnervold er selv at udøve vold. Dette gælder især for kvinder (Straus & Gozjolko, 2014, pp. 51, 61)

Som beskrevet har de to hovedstrømning vidt forskellige fokusgrupper, hvor det feministiske perspektiv fokuserer på de udsatte, hvorimod familievoldsperspektivet fokuserer på udøveren (Winstok, 2011, p. 307f). Begge af disse indgangsvinkler problematiseres grundet deres individbaseret tilgang. For at kunne forstå de uhensigtsmæssige pardynamikker ved partnervold, argumenterer Dokkedahl og Elklit for, at der skal fokuseres på begge parter, da indbyrdes vold oftest foregår i et dyadisk system. De mener herved, at den individbaseret tilgang er utilstrækkelig, da denne tilgang ikke giver en mere omfattende forståelse af de mønstre, dynamikker og kontekstuelle forhold, der er ved partnervold (Dokkedahl & Elklit, 2018, pp. 15, 17). Dette perspektiv ligger op til, at den allerede eksisterende viden på området af partnervold skal suppleres med observationsstudier af parrenes indbyrdes adfærd og den dynamik der foreligger imellem dem (Winstok, 2013a, p. 162f). Disse observationsstudier kunne tænkes at være behjælpelig i forhold til en mere nuanceret forståelse af psykisk vold, da de udsat for denne type vold som beskrevet i højere grad kan være styret af deres egen perception af handlingen.

7. Konklusion

Via en teoretisk undersøgelse er der igennem specialet forsøgt at besvare følgende problemstilling:

Hvordan påvirker kønsparadigmet forståelsen af partnervold og undersøgelser af dette fænomen?

Igennem den teoretiske analyse finder jeg, at kønsparadigmet påvirker den videnskabelige tænkning og den kulturelle forståelse af fænomenet partnervold.

I forhold til den kulturelle forståelse kan det ses, at kvinder i højere grad oplever sig selv som ofre for partnervold. Mænd oplever derimod ikke sig selv som udsat for partnervold selvom dette er tilfældet i juridisk forstand. Samtidig kan der også ses en tendens til, at kvinders vold mod mænd er mere acceptabel end mænds vold mod kvinder. Dette understøttes af Kærestevoldsundersøgelsen, der finder, at næsten tre gange så mange kvinder og præcis dobbelt så mange mænd mener, at det er mere ok for kvinder at give sin kæreste en lussing, hvis vedkommende har været utro. Derudover oplever

voldsudsatte mænd, at de kan møde et kulturelt stigma, da mænd ikke generelt ses som ofre. Dette gør dem mindre tilbøjelig til at fortælle om volden.

Et andet vigtigt aspekt er, at partnervold oftest associeres med fysisk vold. Dette kan være problematisk, da mændene fortæller, at de oplever den psykiske vold som værre end den fysiske. Samtidig kan der også ses en tendens til, at kvinder i højere grad bruger psykisk vold, hvorimod mænd i højere grad benytter sig af fysisk og seksuel vold. Ved ikke at fokusere på denne voldstype kan der være et misvisende billede af prævalensen af partnervold.

Der kan også ses en tendens til, at kønsparadigmet påvirker den videnskabelige tænkning og herved forskningen af fænomenet. Winstok beskriver, at der eksisterer der flere grupperinger, der forholder sig forskelligt til kønsparadigmet og kønssymmetri af partnervold. Herunder er der det feministiske perspektiv og familievoldsperspektiver, der ses som de to hovedstrømninger indenfor forskningen af partnervold. Det feministiske perspektiv afviser empirien for kønssymmetri og mener, at kønsparadigmet er det mest relevante for forskningen af partnervold. Familievoldsperspektivet mener derimod, at der eksisterer evidens for kønssymmetri og at kønsparadigmet er irrelevant for forskningen af partnervold. Winstok finder, at disse to perspektiver har helt forskellige paradigmatiske grundlag for deres forskning grundet det ontologiske og epistemologiske mellemrum imellem dem. Dette påvirker deres holdning til hvordan partnervold identificeres, defineres og forstås.

Disse perspektiver har på baggrund af deres paradigmatiske forskel to forskellige definitioner og forståelser af partnervold. Det feministiske perspektiver argumenterer for, at konsekvenserne og motivationen for udøvelsen af vold skal være en del af definitionen af fænomenet. Herved finder de, at kvinderne er de primære ofre, da de lider under de største konsekvenser heraf. Familievoldsperspektivet fokuserer derimod på aggressionen bag de voldelige handlinger og mener, at motivationen og konsekvenserne ikke er relevante for definitionen.

Den kulturelle forståelse påvirker samtidig forskningen af fænomenet, da individets perception influerer deres svar. Dette problem ville kunne afhjælpes ved, at der i stedet fokuseres på dynamikkerne imellem parrene. Det problematiseres, at de to perspektiver har et individbaseret fokus. Det argumenteres for, at den mest udbredte voldsform er indbyrdes vold, hvor begge parter er hhv. udøver og udsat.

Dette speciales titel stiller spørgsmålet om, hvorvidt partnervold kan være kønsneutralt. Igennem specialet argumenteres der for, at kønnet har en påvirkning på forståelsen og oplevelsen af partnervold. Samtidig kan det heller ikke ses som kønsbaseret. Derimod skal dette fænomen behandles kønssensitivt, da kønnet har en påvirkning, men ikke kan være den primære årsag for udøvelsen af partnervold.

8. Andre perspektiver

Igennem skriveprocessen af dette speciale har der været flere perspektiver dukket op, der kunne være relevant for videre forskning af partnervold eller fokus på praksis. Derfor vil dette kapitel omhandle disse perspektiver.

8.1 Perspektiver for forskning

Ifølge the nested ecological framework theory er der flere niveauer, der kan være forklarende i forhold til partnervold (Ali & Naylor, 2013, p. 617; WHO, 2002, 12f). Det feministiske perspektiv kan have en tendens til kun at fokusere på samfunds-niveauer og argumenterer for, at det er den patriarkalske samfundsstruktur, der ligger til baggrund for partnervold. Hvis den antagelse er korrekt, vil der kunne ses en højere prævalens samt større kønsasymmetri af partnervold i mere patriarkalske samfund i forhold til mere ligestillede samfund. Et interessant perspektiv kunne være at undersøge, hvorvidt dette er tilfældet. Archer foreslår som beskrevet, at i lande med større ulighed imellem kønnene er der mere vold mod kvinder, hvorimod der eksisterer mere indbyrdes vold i mere ligestillede lande, da her er kvinderne økonomisk uafhængige af mændene og ikke underlagt tvang fra dem. Dvs. at der vil være mindre kontrol og tvang i voldeligt forhold i de vestlige samfund (Archer, 2000, p. 668; Dokkedahl & Eklit, 2018, p. 26). Det kunne derved være interessant at undersøge, hvorvidt der er en sammenhæng imellem partnervold og det patriarkalske samfund.

Seksuel vold bliver som beskrevet kun fokuseret på i forekomstudierne. Selvom der på tværs af de forskellige perspektiver er enighed om, at kvinder i højere grad bliver udsat for seksuel vold i parforhold, er det ikke ensbetydende med at mænd ikke bliver udsat for seksuel vold (BUFDIR, 2017, p. 34f). Igennem hele specialet argumenteres der for, at partnervold skal ses som kønssensitivt, da der er evidens for kønsforskelle i konsekvenser, metode og motivation ved fysisk og psykisk vold. Det kunne derved også være relevant at undersøge, hvorvidt dette også er tilfældet ved seksuel vold. Den

manglende fokus på seksuel partnervold mod mænd kan været grundet, at seksuel vold mod mænd generelt er stærkt tabubelagt og kønsparadigmet påvirker dette felt. Stemple og Meyer argumenterer for, at der eksisterer en generel forståelse af, at mænd altid vil have sex samt er mere seksuel aggressive end kvinder og derved ikke kan være udsat for seksuel vold (Stemple & Meyer, 2014, p. 19f). Derved kunne det være relevant at undersøge evt. kønsforskelle i motivationen og konsekvenserne af dette.

Dette speciale har fokuseret på kønsstereotyperne og hvorvidt disse samt kønsparadigmet har en påvirkning på forståelsen og undersøgelsen af partnervold. Et andet perspektiv kunne være, hvorvidt disse kønsstereotype karaktertræk også kan ses hos kønnene. Studier af kønsforskelle i personlighed korrelerer på visse områder med kønsstereotyperne (Lippa, 2002, p. 13f; Brannon, 2002, p. 153; Crawford & Unger, 2004, p. 49f). Spørgsmålet er herved, hvorvidt kønsstereotyperne har rod i virkeligheden. Derudover kan det tænkes at individets personlighed både er skabt igennem genetiske faktorer og sociale faktorer. Derved kan kønsstereotyperne også påvirke individets personlighed samtidig kan tendenserne ses hos kønnene også påvirke stereotyperne.

Kimmel argumenterer som beskrevet for, at sværhedsgraden af vold er vigtigt for forståelsen for årsagerne for samt differencering af partnervold (Kimmel, 2002, p. 1346). Derudover kan partnervold differentieres anderledes, hvor der fokuseret på, hvorvidt volden er enkeltstående hændelser eller mere systematisk. Isdal beskriver begrebet misbrug, der dækker over mere systematisk vold. Dette er en instrumentel form for vold, hvor der kan ses et systematisk mønster af adfærd, som er rettet mod at krænke, underkue eller ødelægge et andet individ (Isdal, 2011, p. 40f). Et interessant perspektiv på diskussionen om partnervold kunne være at undersøge kønsforskelle i prævalensen af enkeltstående tilfælde og den mere systematiske vold og hvorvidt motiverne for disse type partnervold er anderledes.

8.2 Perspektiver for praksis

Isdal argumenterer for at denne differencering imellem vold og mishandling er vigtigt, da i Norge skal alle enkelttilfælde af vold bevises, før den tiltalte kan dømmes. I Sverige derimod har en person siden 1998 kunne blive dømt for et mishandlingsforhold, hvis det kan bevises at volden og krænkelserne har udgjort et generelt mønster i forhold til, hvordan personen forholdte sig til sin partner (Isdal, 2011, p. 41). Helweg-Larsen skønner på baggrund af fundene i SUSY 2010, at 10.000 kvinder bliver udsat for

gentagen og grovere fysisk vold (Helweg-Larsen, 2012, p. 14). Denne differencering kunne også være relevant indenfor den danske lovgivning.

Som der argumenteres for igennem dette speciales diskussion, Dette gør at flere ønsker, at der skal være større fokus på psykisk vold. Bl.a opfordrer GREVIO stærkt Danmark den danske regering at gøre psykisk vold strafbart (GREVIO, 2018, p. 43f) og Kvindecentret Danner¹ har oprettet en underskrivningsindsamling, hvor målet er at lægge pres på de ansvarlige politikere, jurister og myndigheder med samme ønske om at gøre psykisk vold strafbart. Dette bevidner om denne tendens, hvor fysisk vold bliver anset kun bliver anset som vold og at der bør gøres en større indsats for at hjælpe ofre for psykisk vold.

9. Referenceliste

Bøger

- Brannon, L. (2002). *Gender. Psychological Perspectives*. (3. eds). Ally and Bacon
- Crawford, M. & Unger, R. (2004). *Women and Gender. A feminist psychology*. Fourth edition. McGraw-Hill.
- Christensen, G. (2014). *Psykologiens videnskabsteori. En introduktion*. (2. eds). Samfundslitteratur
- Isdal, P. (2011) *Meningen med volden*. (4. eds) Kommuneforlaget AS, Oslo
- Johnson, M. P. (2008). *Typology of Domestic Violence Intimate Terrorism, Violent Resistance, and Situational Couple Violence*. Northeastern University Press.
- Kastling, L. (2012). *Mænd der slår kvinder. Om mænds vold og skam i nære relationer*. Forlaget Klim
- Lippa, R. A. (2002). *Gender, Nature and Nurture*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc
- Miller, P. F., Vandome, A. F. & McBrewster, J. (2009). *Feminist movement. History of feminism, Feminist theology, Reproductive rights, Abortion, Domestic violence*. Alphascript Publishing.
- Stangor, C. (2014). *Principles of Social Psychology*. (1. eds). <https://opentextbc.ca/socialpsychology/>
- Villaume, P. (2005). *Gyldensdal og Politikens Danmarkshistorie. Bind 15: Lavvækst og frontdannelser*.
- Winstok, Z. (2013a). *Partner Violence. A New Paradigm for Understanding Conflict Escalation*. Springer

Artikler

- Abramson, K. (2014). *Turning up the lights on gaslighting*. Philosophical Perspectives, 28, Ethics
- Ali, P. A. & Naylor, P. B. (2013a). *Intimate partner violence: A narrative review of the biological and psychological explanations for its causation*. Aggression and Violent Behavior 18. 373-382

- Ali, P. A. & Naylor, P. B. (2013b). *Intimate partner violence: A narrative review of the feminist, social and ecological explanation for its causation*. *Aggression and Violent Behavior* 18. 611-619
- Archer, J. (2000). *Sex Differences in Aggression Between Hetrosexual Partners: A Meta-Analytic Review*. *Psychological Bulletin*, Vol. 126, No. 5, 651-680
- Arnocky, S. & Vaillancourt, T. (2014). *Sex Differences in Response to Victimization by an Intimate Partner: More Stigmatization and Less Help- Seeking among Males*. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 23:7, 705-724
- Bates, E. A. (2016). *Current Controversies within Intimate Partner Violence: Overlooking Bidirection Violence*. *Journal of Family Violence*. Vol. 31, Issue 8, pp. 937-940
- Baumeister, R. F., Stillwell, A. & Wot, S. R. (1990). *Victim and Perpetrator Accounts of Interpersonal Conflict Autobiographical Narratives About Anger*. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 59, No. 5, 994-1005
- Berg-Sørensen, A. (2013). *Hermeneutik og fænomenologi*. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard (Eds). *Videnskabsteori - I statskundskab, sociologi og forvaltning* (2. ed). Hans Reitzels Forlag.
- Bushman, B. J. & Anderson, C. A. (2001). *Is It Time to Pull the Plug of the Hostile Versus Instrumental Aggression Dichotomy?* *Psychological Review*, Vol. 108, No. I, 273-279
- Connor, D. F., Steingard, R. J. Anderson, J. J. & Melloni, R. H. (2003). *Gender Differences in Reactive and Proactive Aggression*. *Child Psychiatry and Human Development*, Vol. 33(4). Human Sciences Press, Inc
- Dutton, D. G. (2010). *The Gender Paradigm and the Architecture of Antiscience*. *Partner Abuse*, Volume 1, No 1.
- Dutton, D. G. & Nicholls, T. L. (2005). *The gender paradigm in domestic violence research and theory: Part 1 – The conflict of theory and data*. *Aggression and Violent Behavior* 10, 680-714

- Dutton, D. G., Nicholls, T. L. & Spidel, A. (2005). *Female Perpetrators of Intimate Abuse*. Journal of Offender Rehabilitation, 41:4, 1-31
- Fenger-Grøndahl, M. (red). (2017). *Rødstrømper, kvindekamp og feminisme*. Af Madsen, K. S. Faktalink.
- Giudice, M. D. (2015). *Gender Differences in Personality and Social Behavior*. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, 2nd edition, Volume 9
- Hamberger, L. K. & Larsen, S. E. (2015). *Men's and Women's Experience Intimate Partner Violence: A Review of Ten Years of Comparative Studies in Clinical Samples; Part I*. Journal of Family Violence. Vol 30, Issue 6, pp. 699-717
- Jacobsen, M. H., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (2013). *Videnskabsteori – I statskundskab, sociologi og forvaltning* (2. ed). Hans Reitzels Forlag.
- Jonassen, W. (2013). *Fra kvinnemishandling til vold i nære relasjoner. Regjeringens handlingsplaner mot vold*. Tidsskrift for kjønnsforskning nr. 1-2013, årg. 37.
- Johnson, M. P. (1995). *Patriarchal Terrorism and Common Couple Violence: Two Forms of Violence against Women*. Journal of Marriage and the Family, Vol. 57, No. 2
- Kimmel, M. (2002). "Gender symmetry" in Domestic Violence. *A Substantive and Methodological Research Review*. Violence against women, Vol. 8 No. 11
- Murray, C. E., Crowe, A. & Brinkley, J. (2015) *The Stigma Surrounding Intimate Partner Violence: A Cluster Analysis Study*. Partner Abuse Volume 6, No. 3
- Stemple, L. & Meyer, I. H. (2014). *The Sexual Victimization of Men in America: New Data Challenge Old Assumptions*. American Journal of Public Health, vol 104, No. 6
- Straus, M. A. (2009). *Why the Overwhelming Evidence on Partner Physical Violence by Women Has Not Been Perceived and Is Often Denied*. Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 18:6, 552-571

- Straus, M. A. (2010). *Thirty Years of Denying the Evidence on Gender Symmetry in Partner Violence: Implications for Prevention and Treatment*. Partner Abuse, Volume 1, No. 3
- Straus, M. A. & Gozjolko, K. L. (2014). "Intimate Terrorism» and Gender Differences in Injury of Dating Partners by Male and Female University students. Journal of Family Violence.
- Winstok, Z. (2011). *The paradigmatic cleavage on gender differences in partner violence perpetration and victimization*. Aggression and Violent Behavior 16. 303-311.
- Winstok, Z. (2013b). *What Can We Learn From the Controversy Over the Role of Gender in Partner Violence?* Partner Abuse, Volume 4, No. 3
- Österman, K., Björkqvist, K., Lagerspetz, K. M. J., Kaukiainen, A., Laundau, S. F., Fraczek, A. & Caprara, G. V. (1998). *Cross-Cultral Evidence of Female Indirect Aggression*. Aggressive Behavior. Vol. 25, pages 1-8

Rapporter og handlingsplaner

- BUFIR. (2017). *Den mannline smerte – menns erfaringer med vold i nære relasjoner*.
- Den tværministerielle arbejdsgruppe. (2001). "Vold mod kvinder. Initiativer og anbefalinger til bekæmpelse af vold mod kvinder".
- Dokkedahl, S. B. & Elklit, A. (2018). *Undersøgelse af indbyrdes vold*. Nationalt Videnscenter for Psykotraumatologi, Institut for Psykologi, Syddansk Universitet.
- GREVIO. (2017). *Baseline Evaluation Report. Denmark*. Istanbul Convention
- Helweg-Larsen, K. (2012). *Vold i nære relationer. Omfang, karakter, udvikling og indsats i Danmark*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
- Ligestillingsafdelingen. (2008). *Evaluering af Handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008*.
- Plaugborg, R. & Helweg-Larsen, K. (2012). *Partnervold mod mænd*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
- Plauborg, R., Johansen, K. B. H. & Helweg-Larsen, K. (2012). Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Regeringen. (2010). *National Strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer*

WHO (2002). *World report in violence and health*. World Health Organization. Geneva.

Hjemmesider

Riberholt, R. (2016). *Feminisme*. I *Den Store Danske*, Gyldendal. Tilgået den 25. maj 2018 fra http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Samfund/Kvindesagen/feminisme

Redaktionen. (2017). *Aggression*. I *Den Store Danske*, Gyldendal. Tilgået den 25. maj 2018 fra http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Menneskets_grundvilk%C3%A5r/aggression

Danner¹. (2018). Hentet 25. maj 2018 fra <https://danner.dk/strafbart>